

INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO OBIEKTU:

***URZĄD GMINY NOWA RUDA
ul. Niepodległości 2,
57-400 Nowa Ruda***

.....
Zatwierdził

Specjalista ds. bhp
Inspektor ochrony ppoż
Aku
mgr inż. Angelika Strelkowska

.....
Opracował

NOWA RUDA, wrzesień 2022r.

Spis treści

INFORMACJE OGÓLNE	5
ROZDZIAŁ I-WARUNKI OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ, WYNIKAJĄCE Z PRZEZNACZENIA, SPOSOBU UŻYTKOWANIA, PROWADZONEGO PROCESU TECHNOLOGICZNEGO, MAGAZYNOWANIA (SKŁADOWANIA) I WARUNKÓW TECHNICZNYCH OBIEKTU, W TYM ZAGROŻENIA WYBUCHEM.....	6
1. Powierzchnia, wysokość, iłść kondygnacji:.....	6
2. Odległość od obiektów sąsiadujących:.....	7
3. Parametry pożarowe występujących substancji palnych. Potencjalne źródła powstania pożaru i drogi jego rozprzestrzeniania	8
4. Obliczenie gęstości obciążenia ogniowego.....	10
5. Kategoria zagrożeń ludzi, liczba osób na każdej kondygnacji i w poszczególnych pomieszczeniach	11
6. Ocena zagrożenia wybuchem pomieszczeń oraz przestrzeni zewnętrznych.	11
7. Podział obiektu na strefy pożarowe.....	11
8. Klasa odporności pożarowej budynku oraz klasa odporności ogniowej i stopień rozprzestrzeniania ognia elementów budowlanych.	11
9. Warunki ewakuacji, oświetlenie awaryjne.....	12
10. Sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego instalacji użytkowych.....	13
11. Zaopatrzenie w wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru	13
12. Dojazd i drogi pożarowe.....	14
ROZDZIAŁ II-OKREŚLENIE WYPOSAŻENIA W WYMAGANE URZĄDZENIA PRZECIWPOŻAROWE I GAŚNICE ORAZ SPOSOBY PODDAWANIA ICH PRZEGLĄDOM TECHNICZNYM I CZYNNOŚCIOM KONSERWACYJNYM.....	14
1. Zasady rozmieszczenia i użycia podręcznego sprzętu gaśniczego.....	14
1. Przeglądy i konserwacje podręcznego sprzętu gaśniczego.....	16
2. Okresowe przeglądy i konserwacje instalacji.....	18
4. Zabezpieczenie przeciwpożarowe w czasie kontroli i konserwacji.....	18
5. Usuwanie usterek.....	18
6. Etykiety kontroli i konserwacji	19
7. Kontrola rutynowa przez osoby odpowiedzialne	19
ROZDZIAŁ III- SPOSOBY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU I INNEGO ZAGROŻENIA.....	20
1. Postępowanie i alarmowanie na wypadek pożaru i innego miejscowego zagrożenia... ..	20
2. Otrzymanie, podłożenie listu, paczki, itp. przesyłki niewiadomego pochodzenia	22
3. Skażenia promieniotwórcze	23
4. Skażenia niebezpiecznymi substancjami chemicznymi (nsch).....	23
5. Katastrofy budowlane, działanie sił przyrody, epidemie i inne zdarzenia.....	23
6. Klęska żywiołowa i zagrożenie środowiska	24

ROZDZIAŁ IV- SPOSOBY ZABEZPIECZENIA PRAC NIEBEZPIECZNYCH POD WZGLĘDEM POŻAROWYM.....	25
1. Zapobieganie możliwości powstania pożaru.....	25
2. Zasady zabezpieczania prac pożarowo niebezpiecznych.....	26
3. Wytyczne zabezpieczenia prac pożarowo niebezpiecznych:	27
ROZDZIAŁ V- WARUNKI I ORGANIZACJA EWAKUACJI.....	29
1. Instrukcja ewakuacji osób	29
2. Czynniki powodujące utrudnienia w ewakuacji ludzi:.....	29
3. Ogólne zasady organizacji akcji ewakuacyjnej.....	30
3. Wskazania dla osób uczestniczących w przeprowadzeniu ewakuacji	32
4. Wykaz osób kierownictwa – alarmowanie	32
5. Sposoby praktycznego sprawdzania organizacji i warunków ewakuacji ludzi.....	32
ROZDZIAŁ VI- SPOSOBY ZAPOZNAWANIA UŻYTKOWNIÓW OBIEKTU, W TYM ZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW, Z PRZEPISAMI PRZECIWPOŻAROWYMI ORAZ TREŚCIĄ PRZEDMIOTOWEJ INSTRUKCJI	34
1. Zasady prowadzenia szkoleń pracowników w zakresie ochrony przeciwpożarowej....	34
ROZDZIAŁ VII- ZADANIA I OBOWIĄZKI W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ DLA OSÓB BĘDĄCYCH ICH STAŁYMI UŻYTKOWNIKAMI.....	35
1. Obowiązki kierownictwa i pracowników.....	35
2. Zadania i obowiązki pracowników w zakresie ochrony przeciwpożarowej.....	36
3. Zakres odpowiedzialności za nieprzestrzeganie przepisów przeciwpożarowych.....	40
4. Kontrola stanu ochrony przeciwpożarowej.....	42
ROZDZIAŁ VIII- WSKAZANIA OSÓB OPRACOWUJĄCYCH INSTRUKCJE	43
Wykaz przepisów przeciwpożarowych i innych, na których oparto powyższe opracowanie.....	44
Załącznik nr 1- ZEZWOLENIE nr/..... na wykonanie prac szczególnie niebezpiecznych	45
Załącznik nr 2- Program szkolenia z zakresu ochrony przeciwpożarowej.....	46
Załącznik nr 3- PLAN SYTUACYJNY	47
Oświadczenie o zapoznaniu z instrukcją	52
Wykaz osób zapoznanych z Instrukcją Bezpieczeństwa Pożarowego	53
Karta aktualizacji- Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego.....	55

INFORMACJE OGÓLNE

Obiekt zlokalizowany jest w Nowej Rudzie przy ulicy Niepodległości 2 w bezpośrednim sąsiedztwie Drogi Wojewódzkiej 381 na działce o numerze ewidencyjnym 73.

Właścicielem obiektu jest Gmina Nowa Ruda.

Instrukcja opracowana jest dla całego obiektu, w którym znajdują się:

Urząd Gminy Nowa Ruda

Urząd funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach:

poniedziałek 07:30–15:30

wtorek 07:30–16:30

środa 07:30–15:30

czwartek 07:30–15:30

piątek 07:30–14:30

Zatrudnienie:

W budynku zatrudnionych jest 42 osoby w systemie jednozmianowym.

Zgodnie z § 6 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7.06.2010r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (**Dz.U. 2022 poz. 1620**) właściciele, zarządcy lub użytkownicy obiektów zapewniają i wprowadzają w życie **instrukcję bezpieczeństwa pożarowego**.

Instrukcja ta powinna określać:

1) warunki ochrony przeciwpożarowej, wynikające z przeznaczenia, sposobu użytkowania, prowadzonego procesu technologicznego, magazynowania (składowania) i warunków technicznych obiektu, w tym zagrożenia wybuchem:

- Powierzchnia, wysokość, ilość kondygnacji;
- Odległość od obiektów sąsiadujących;
- Parametry pożarowe występujących substancji palnych (karty charakterystyki substancji chemicznych);
- Obliczenie gęstości obciążenia ogniowego;
- Kategoria zagrożenia ludzi, liczba osób na każdej kondygnacji i w poszczególnych pomieszczeniach;
- Ocena zagrożenia wybuchem pomieszczeń oraz przestrzeni zewnętrznych;
- Podział obiektu na strefy pożarowe;
- Klasa odporności pożarowej budynku oraz klasa odporności ogniowej i stopień rozprzestrzeniania ognia elementów budowlanych;
- Warunki ewakuacji, oświetlenie awaryjne (ewakuacyjne i zapasowe) oraz przeszkodowe;
- Sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego instalacji użytkowych, a w szczególności: wentylacyjnej, ogrzewczej, gazowej, elektroenergetycznej, odgromowej;

Zaopatrzenie w wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru;

- Drogi pożarowe;

- 2) określenie wyposażenia w wymagane urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice oraz sposoby poddawania ich przeglądowi technicznemu i czynnościom konserwacyjnym;
- 3) sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia;
- 4) sposoby zabezpieczenia prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, jeżeli takie prace są przewidywane;
- 5) warunki i organizację ewakuacji ludzi oraz praktyczne sposoby ich sprawdzania;
- 6) sposoby zapoznania użytkowników obiektu, w tym zatrudnionych pracowników, z przepisami przeciwpożarowymi oraz treścią przedmiotowej instrukcji;
- 7) zadania i obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej dla osób będących ich stałymi użytkownikami;
- 8) plany obiektów obejmujące także ich usytuowanie, oraz terenu przyległego, z uwzględnieniem graficznych danych dotyczących w szczególności:
 - a) powierzchni, wysokości i liczby kondygnacji budynku,
 - b) odległości od obiektów sąsiadujących,
 - c) parametrów pożarowych występujących substancji palnych,
 - d) występującej gęstości obciążenia ogniowego w strefie pożarowej lub w strefach pożarowych,
 - e) kategorii zagrożenia ludzi, przewidywanej liczby osób na każdej kondygnacji i w poszczególnych pomieszczeniach,
 - f) lokalizacji pomieszczeń i przestrzeni zewnętrznych zaklasyfikowanych jako strefy zagrożenia wybuchem,
 - g) podziału obiektu na strefy pożarowe,
 - h) warunków ewakuacji, ze wskazaniem kierunków i wyjść ewakuacyjnych,
 - i) miejsc usytuowania urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic, kurków głównych instalacji gazowej, materiałów niebezpiecznych pożarowo oraz miejsc usytuowania elementów sterujących urządzeniami przeciwpożarowymi,
 - j) wskazania dojeżdżać do dźwigów dla ekip ratowniczych,
 - k) hydrantów zewnętrznych oraz innych źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
 - l) dróg pożarowych i innych dróg dojazdowych, z zaznaczeniem wjazdów na teren ogrodzony;
- 9) wskazanie osób lub podmiotów opracowujących instrukcję.

ROZDZIAŁ I-WARUNKI OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ, WYNIKAJĄCE Z PRZEZNACZENIA, SPOSOBU UŻYTKOWANIA, PROWADZONEGO PROCESU TECHNOLOGICZNEGO, MAGAZYNOWANIA (SKŁADOWANIA) I WARUNKÓW TECHNICZNYCH OBIEKTU, W TYM ZAGROŻENIA WYBUCHEM.

1. Powierzchnia, wysokość, ilość kondygnacji:

Powierzchnia zabudowy budynku wynosi 497 m²

Powierzchnia wewnętrzna użytkowa 825 m²

Wysokość obiektu wynosi 11,85 m.

Kubatura wynosi 5889 m³

Budynek zalicza się do kategorii budynków niskich do 12m.

Budynek podpiwniczony, cztery kondygnacje, podpiwniczenie, parter, I piętro i niskie poddasze nieużytkowe.

Konstrukcja budynku - fundamenty i ściany przyziemia murowane z czerwonego piaskowca, stan dobry. Ściany nośne zewnętrzne murowane z czerwonego piaskowca na zaprawie cementowo-

wapiennej stan dobry. Ściany nośne wewnętrzne murowane z cegieł na zaprawie cementowo-wapiennej, stan dobry.

Konstrukcja dachu drewniana kopertowa (czterospadowa). Pokrycie dachu gont bitumiczny. Strop na parterze żeglasy, pozostałe stropy drewniane. Posadzki w komunikacjach i sanitariatach pokryte płytkami, w pokojach biurowych panele oraz wykładziny.

Przeznaczenie pomieszczeń:

Podpiwniczenie – archiwum, serwerownia, kuchnia, kotłownia

Parter – komunikacja, biura obsługi mieszkańców, GOPS, toaleta,

I piętro – komunikacja, Wójt Gminy Nowa Ruda, Zastępca Wójta, sekretariat, biura obsługi mieszkańców, sala konferencyjna, toaleta

Komunikacja pionowa – zapewnia ją jedna betonowa klatka schodowa obsługująca wszystkie kondygnacje. Klatka schodowa dwubiegowa ze spocznikami na półpiętrach. Schody konstrukcji betonowej. Szerokość użytkowa biegu w świetle balustrad mieści się w obowiązujących przepisach. Budynek posiada dwa wejścia główne o szerokości 90cm i 120 cm

Budynek znajduje się w wykazie obiektów zabytkowych prowadzonym przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu.

Instalacje:

- instalacja elektryczna – obiekt zasilany jest poprzez stację transformatorową, niskonapięciową linią kablową napowietrzną. W obiekcie światła i gniazda wtykowe 230V.

Na zewnątrz budynku przy wejściu głównym oraz obok szafy z głównym wyłącznikiem prądu zainstalowany jest przeciwpożarowy wyłącznik prądu.

- instalacja grzewcza – kotłownia gazowa.

- instalacja odgromowa – w wykonaniu podstawowym, drut aluminiowy.

2. Odległość od obiektów sąsiadujących:

Odległość do najbliższych budynków w sąsiedztwie wynosi ponad 20 metrów. Budynek wolnostojący.

..... odległość od sąsiednich budynków

wjazd na teren obiektu

3. Parametry pożarowe występujących substancji palnych. Potencjalne źródła powstania pożaru i drogi jego rozprzestrzeniania

Materiały niebezpieczne pożarowo — należy przez to rozumieć:

- a) Gazy palne,
- b) Ciecze palne o temperaturze zapłonu poniżej (55 st.C),
- c) Materiały wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy palne,
- d) Materiały zapalające się samorzutnie na powietrzu,
- e) Materiały wybuchowe i wyroby pirotechniczne,
- f) Materiały ulegające samorzutnemu rozkładowi lub polimeryzacji,
- g) Materiały mające skłonności do samozapalenia,

h) Materiały inne niż wymienione, jeśli sposób ich składowania, przetwarzania lub innego wykorzystania może spowodować powstanie pożaru;

**W budynku nie będą występować substancje oraz materiały pożarowo niebezpieczne.
Wyposażenie typowe dla wyposażenia biur urzędów.**

Można wymienić potencjalne zagrożenia pożarowe:

[1] Wady oraz awaryjny stan pracy instalacji:

- niewłaściwego wykonania,
- braku bieżącej okresowej konserwacji,
- stosowania prowizorycznej instalacji i urządzeń,
- przeciążenia sieci zasilającej poprzez włączenie dużej ilości odbiorników energii do jednego obwodu,
- stosowania niewłaściwych urządzeń zasilających,
- stosowania urządzeń grzewczych niezgodnie z zaleceniami producenta,
- niezachowania wymaganych odległości urządzeń grzewczych oraz żarowych punktów świetlnych od materiałów palnych.

[2] Używania otwartego ognia:

- palenia tytoniu w miejscach, gdzie mogą znajdować się materiały palne,
- zaprószenia ognia spowodowanego pozostawieniem żarzących się materiałów np. papieros, zapalka,
- wykorzystywania urządzeń z otwartym ogniem, urządzeń grzewczych, które mogą powodować krzesanie iskier, przy jednoczesnym występowaniu w tych pomieszczeniach materiałów palnych,
- prowadzenia prac remontowo-budowlanych polegających na spawaniu, cięciu, rozgrzewaniu substancji, malowaniu i klejeniu z użyciem materiałów pożarowo niebezpiecznych.

[3] Niewłaściwego magazynowania cieczy łatwopalnych oraz rozlewania ich w miejscach do tego celu nieprzystosowanych.

[4] Magazynowania substancji reagujących ze sobą egzotermicznie tzn. wydzielających ciepło.

[5] Przechowywania ciał stałych w sąsiedztwie materiałów posiadających zdolność samonagrzewania się.

[6] Celowego działania w celu dokonania podpalenia.

[7] Gromadzenie nadmiernej ilości materiałów palnych, składowanie ich nieuporządkowany sposób bez zachowania wymaganych odległości od źródeł ciepła

[8] Wykonywanie prac pożarowo niebezpiecznych bez pozwolenia i w miejscu pozbawionym dozoru w trakcie i po ich wykonaniu

[9] Wyładowania elektrostatyczne lub użycie otwartego ognia w strefach pożarowych i lub wybuchem.

Oprócz ww. przyczyn zagrożenia mogą powstawać w wyniku różnych trudnych do przewidzenia sytuacji, a szczególnie w pomieszczeniach technicznych i pomocniczych. Rozwój pożaru w budynku jest uzależniony od zastosowanych rozwiązań techniczno-budowlanych, które mogą sprzyjać lub ograniczać możliwość rozprzestrzeniania się ognia, dymu i gazów pożarowych pomiędzy poszczególnymi pomieszczeniami, kondygnacjami, oraz budynkami. Na szybkość rozprzestrzeniania się ognia mają wpływ:

- palne elementy konstrukcyjne,
- materiały wykończeniowe i wyposażenia wewnątrz o dużym stopniu palności,
- systemy instalacji użytkowych: wentylacyjnej, elektroenergetycznej, ogrzewczej,
- otwarte drogi komunikacyjne (korytarze, klatki schodowe),
- nieszczelne przewody kominowe.

4. Obliczenie gęstości obciążenia ogniowego

Pojęcie obciążenia ogniowego wprowadzono w celu standardowego określenia stanu zagrożenia pożarowego budynków produkcyjnych i magazynowych, co stanowi punkt wyjścia do określenia wymogów budowlanych, a w szczególności klasy odporności pożarowej budynków i dopuszczalnych wielkości stref pożarowych.

Gęstość obciążenia ogniowego – energia cieplna wyrażona w megadżulach, która może powstać przy spaleniu materiałów palnych znajdujących się w pomieszczeniu, strefie pożarowej lub składowisku materiałów stałych przypadająca na jednostkę powierzchni, wyrażona w metrach kwadratowych.

Obciążenie ogniowe oblicza się wg normy PN-B-02852 [1]. Jest to główny parametr charakteryzujący obiekty przemysłowe oraz magazynowe mający decydujący wpływ na ustalenie przeciwpożarowych wymagań budowlanych i instalacyjnych w tych obiektach /strefach pożarowych/.

Gęstość obciążenia ogniowego oblicza się ze wzoru:

$$Q_d = \frac{\sum_{i=1}^n (Q_{ci} \cdot G_i)}{F} [MJ/m^2]$$

Gdzie:

Q_{ci} – ciepło spalania poszczególnych materiałów [MJ/kg];

G_i - masa materiału palnego [kg];

F - powierzchnia pomieszczenia lub strefy pożarowej [m²];

n – liczba rodzajów materiałów palnych znajdujących się w pomieszczeniu, strefie pożarowej lub składowisku.

Gęstość obciążenia ogniowego powinna być obliczana przy założeniu, że wszystkie materiały znajdujące się w danym pomieszczeniu, strefie pożarowej lub składowisku są równomiernie rozmieszczone na powierzchni rzutu pomieszczenia, strefy pożarowej lub składowiska.

W budynku urzędu przy stanie rzeczywistym zgodnym z projektem i składowaniem

materiałów obciążenie ogniowe nie przekracza obowiązujących norm i wynosi $Q < 500$

MJ/m².

5. Kategoria zagrożeń ludzi, liczba osób na każdej kondygnacji i w poszczególnych pomieszczeniach

Z uwagi na przeznaczenia i sposób użytkowania budynek zakwalifikowany jest do kategorii zagrożenia ludności **ZL III**, w których jednocześnie na stałe przebywa w ciągu dnia 42 osoby

6. Ocena zagrożenia wybuchem pomieszczeń oraz przestrzeni zewnętrznych.

W budynku nie występuje zagrożenie wybuchem. Jedynym źródłem może być rozszczelnienie instalacji gazowej w kotłowni natomiast z racji zastosowania czujek gazu w przypadku rozszczelnienia następuje automatyczne odcięcie dopływu gazu.

7. Podział obiektu na strefy pożarowe

Budynek w myśl przepisów dotyczących stref pożarowych i oddzieleń przeciwpożarowych stanowi **cztery strefy pożarowe**. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie

Ciepło na potrzeby ogrzewania obiektu zapewnione jest z miejskiej sieci gazociągowej.

8. Klasa odporności pożarowej budynku oraz klasa odporności ogniowej i stopień rozprzestrzeniania ognia elementów budowlanych.

Klasa odporności pożarowej, odporności ogniowej, stopień rozprzestrzeniania ognia.

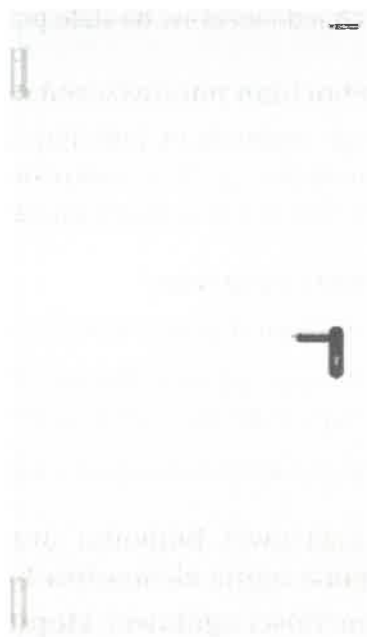
Na podstawie § 212 ustabno dla budynku, zaliczonego do III kategorii zagrożenia ludzi, „C” klasę odporności pożarowej.

Budynek	ZL I	ZL II	ZL III	ZL IV	ZL V
1	2	3	4	5	6
Niski (N)	„B’	„B”	„C”	„D”	„C”
Średniowysoki (SW)	„B”	„B”	„B”	„C”	„B”
Wysoki (W)	„B”	„B”	„B”	„B”	„B”
Wysokościowy (WW)	„A”	„A”	„A”	„B”	„A”

Elementy budynku, odpowiednio do klasy „C” odporności pożarowej, w zakresie klasy odporności ogniowej powinny spełniać, wymagania określone w § 216.

Element budynku	Klasa odporności ogniowej elementów budynku	
	Wymagana	Posiadana
Główna konstrukcja nośna	R 60	Ściany murowane z czerwonego piaskowca – spełniające wymagania REI 120
Konstrukcja dachu	R 15	Drewniana – nie spełnia wymagań
Strop	REI 60	Drewniany – nie spełniający wymagań
Ściana zewnętrzna	EI 30	Ściana murowana z czerwonego piaskowca - spełnia wymagania EI 30
Ściana wewnętrzna	EI 15	Ściany ceglane – spełniające wymagania EI 15
Przykrycie dachu	RE 15	Gont bitumiczny – nie spełnia wymagań

Drzwi stalowe przeciwpożarowe EI60.

Oznaczenia:

R- nośność ogniowa (w minutach), określona zgodnie z Polską Normą dotyczącą zasad ustalania klas odporności ogniowej elementów budynku

E- szczelność ogniowa (w minutach), określona jw.

I- izolacyjność ogniowa (w minutach), określona jw.

EI60- szczelność ogniowa, izolacyjność ogniowa 60 minut.

9. Warunki ewakuacji, oświetlenie awaryjne

W budynku zachowane są długości, szerokości oraz wysokości dróg ewakuacyjnych. Budynek wyposażony jest w dwa wyjścia ewakuacyjne.

Budynek wyposażony jest w oświetlenie ewakuacyjne.

10. Sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego instalacji użytkowych

Budynek jest wyposażony w następujące instalacje:

L.p.	Nazwa obiektu	ELEKTRYCZNA 230V / 400V	ODGROMOWA	C.O GAZ	WODNO- KANALIZACYJ NA	WENTYLACYJNA /KLIMATYZACJA
1	Urząd Gminy	X	X	X	X	X

„X” zastosowana instalacja

Istniejące instalacje w budynku są sprawne i w dobrym stanie technicznym co można potwierdzić z dokumentacji przeglądów.

Budynek wyposażony jest w przeciwpożarowy wyłącznik prądu. Lokalizację wyłącznika zaznaczono na PLANIE SYTUACYJNYM- ZAŁĄCZNIK.

Kotłownia wyposażona jest w system wykrywania gazu „GAZEX” oraz główny zawór gazu. Lokalizację zaworu zaznaczono na PLANIE SYTUACYJNYM- ZAŁĄCZNIK.

**GŁÓWNY ZAWÓR
GAZU**

11. Zaopatrzenie w wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru

Wodę do gaszenia ewentualnego pożaru można czerpać z hydrantu zewnętrznego nadziemnego DN 80 znajdującego się przy głównym wjeździe na teren urzędu. Lokalizację hydrantu zaznaczono na PLANIE SYTUACYJNYM- ZAŁĄCZNIK.

12. Dojazd i drogi pożarowe

Dojazd na teren obiektu usytuowany jest od strony drogi wojewódzkiej nr 381 z ulicy Niepodległości. Droga zapewnia swobodny dostęp do obiektu. Dojazd utwardzony o nawierzchni wykonanej z masy asfaltowej. Brak objazdu pętlicowego budynku oraz placu manewrowego dla służb. Droga wewnętrzna obiektu stanowi jednocześnie drogę ewakuacyjną jak i parking dla interesantów. Brak drogi pożarowej- nie wymagana (Dz. U. 2009, Nr 124, poz. 1030; rozdział 6; §12).

ROZDZIAŁ II-OKREŚLENIE WYPOSAŻENIA W WYMAGANE URZĄDZENIA PRZECIWPOŻAROWE I GAŚNICE ORAZ SPOSOBY PODDAWANIA ICH PRZEGLĄDOM TECHNICZNYM I CZYNNOŚCIOM KONSERWACYJNYM

1. Zasady rozmieszczenia i użycia podręcznego sprzętu gaśniczego

Wewnętrzna instalacja hydrantowa:

W budynku znajdują się 3 hydranty wewnętrzne DN – 25 z węzłem półsztywnym na bębnie (30m), których przegląd wykonywany jest co roku w czerwcu.

Dla całego budynku wymagane zaopatrzenie na wodę do celów gaśniczych wynosi 1dm³/s.

Podręczny sprzęt gaśniczy:

W analizowanym budynku co najmniej jedna jednostka sprzętu o masie środka gaśniczego 2 kg (lub 3 dm³) powinna przypadać na każde 100 m² powierzchni chronionej.

Ilości gaśnic proszkowych: 1 szt. GP6x – ABC, 7 szt. GP4x - ABC,

Serwerownia wyposażona jest w stałe urządzenia gaśnicze, które umożliwia automatyczne wykrycie i sygnalizację pożaru oraz rozpoczęcie akcji gaśniczej w chronionej strefie.

Spalanie jest procesem chemicznym, w którym tlen z powietrza łączy się z materiałem palnym, czemu towarzyszy wydzielanie ciepła, światła i gazowych produktów spalania. Warunkiem zainicjowania spalania jest dostarczenie do układu bodźca energetycznego np. w postaci ciepła. Proces spalania już zainicjowany rozwija się dalej samoistnie. Jego przerwanie można osiągnąć poprzez:

- usunięcie materiału palnego lub uczynienie go niepalnym w lokalnie występujących warunkach,
- eliminowanie bodźca termicznego podtrzymującego proces spalania (chłodzenie),
- odcięcie dostępu tlenu do strefy spalania.

Wymienione wyżej czynności stanowią istotę techniki gaszenia pożarów, przy czym podręczny sprzęt gaśniczy spełnia w tej technice rolę zasadniczą w sytuacjach, kiedy istnieje możliwość ugaszenia pożaru w zarodku, tj. w początkowej fazie jego trwania.

W zależności od rodzaju palącego się materiału i sposobu jego spalania, pożary zostały podzielone na cztery grupy oznaczone literami A, B, C, D i F:

Grupa	Rodzaj palącego się materiału	Rodzaj środka gaśniczego
A	ciała stałe pochodzenia organicznego, przy spalaniu których występuje zjawisko żarzenia (drewno, papier, materiały itp.)	pianowe (płynowe), proszkowe, hydronetki
B	ciecze palne i substancje stałe topniejące wskutek ciepła (rozpuszczalniki, pasty do podłogi, topiące się tworzywa sztuczne)	pianowe (płynowe), proszkowe, śniegowe
C	gazy palne (gaz miejski, metan, propan-butan)	proszkowe, śniegowe
D	pożary metali	proszek gaszący metale
F	tluszcze i oleje w urządzeniach kuchennych	pianowe, wodno-mgłowe

Sprzęt gaśniczy oznacza się literowym symbolem grup pożarów, do zwalczania których sprzęt ten jest przeznaczony.

Najczęściej stosowanym podręcznym sprzętem gaśniczym są gaśnice, agregaty gaśnicze, hydronetki wodne i koce gaśnicze. Gaśnice i agregaty, w zależności od zastosowanego w nich środka gaśniczego, można podzielić na:

Gaśnice i agregaty śniegowe – w których środkiem gaśniczym jest sprężony dwutlenek węgla; działanie gaśnicze polega na obniżeniu stężenia tlenu poprzez wprowadzenie do strefy spalania dwutlenku węgla oraz efekcie chłodzącym uzyskiwanym przy rozprężaniu gazu.

Gaśnice i agregaty proszkowe – w których środkiem gaśniczym są proszki; ich działanie gaśnicze polega na chemicznym spowalnianiu procesu palenia na drodze chemicznej.

Gaśnice i agregaty pianowe (na pianę mechaniczną lub chemiczną) – otrzymywana przy ich zastosowaniu piana schładza materiał palny i izoluje go od utleniacza.

Przy doborze i rozmieszczeniu podręcznego sprzętu gaśniczego należy się kierować zasadami ogólnymi określonymi w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (**Dz.U. 2022 poz. 1620**).

Dla konkretnych, właściwych dla danego obiektu warunków ilości sprzętu należy określać indywidualnie, uwzględniając podział na pomieszczenia i stanowiska pracy, łatwość dostępu do sprzętu i poziom występującego zagrożenia.

Przy rozmieszczaniu gaśnic przenośnych w budynkach należy stosować następujące zasady warunkujące ich użycie w każdym czasie:

- sprzęt powinien być umieszczony w miejscach łatwo dostępnych, widocznych, przy wejściach i kłatkach schodowych, przejściach i korytarzach, przy wyjściach na zewnątrz pomieszczeń,
- sprzęt należy umieszczać w tych samych miejscach na każdej kondygnacji
- oznakowanie miejsc usytuowania gaśnic przenośnych powinno być zgodne z PN-92/N-01256/01 Znaki bezpieczeństwa. Ochrona Przeciwpożarowa,
- Do gaśnic powinien być zapewniony dostęp o szerokości co najmniej 1m,

- Gaśnice należy umieszczać w miejscach nie narażonych na uszkodzenia mechaniczne oraz działanie źródła ciepła,
- Odległość z każdego miejsca w obiekcie, w którym może przebywać człowiek do najbliższej gaśnicy nie powinna być większa niż 30m.

Przy gaszeniu należy pamiętać o następujących zasadach:

- kierować strumień środka gaśniczego na palące się przedmioty lub obiekty od strony zewnętrznej (skrajnej) w kierunku do środka,
- przy gaszeniu przedmiotów ustawionych pionowo należy gasić od góry w dół,
- należy używać środków gaśniczych przeznaczonych do gaszenia danej grupy pożarów.

1. Przeglądy i konserwacje podręcznego sprzętu gaśniczego

Przegląd – okresowe (zgodne z instrukcją producentów) sprawdzenie stanu technicznego gaśnic i agregatów gaśniczych, mające na celu stwierdzenie ich sprawności technicznej zapewniającej właściwe działanie w chwili użycia. Czynności te kończy informacja zamieszczona na gaśnicy lub agregacie gaśniczym (kontrolka).

Konserwacja – czynności, jakie musi podjąć konserwator, by przywrócić sprawność techniczną gaśnicy lub agregatu gaśniczego bez konieczności przeprowadzania naprawy. W ramach konserwacji dokonuje się np. wymiany podzespołów bez naruszania plomb w gaśnicy lub agregacie gaśniczym. Konserwacja jest integralną częścią przeglądu.

Naprawa – zespół czynności warsztatowych, których celem jest przywrócenie funkcji użytkowej jednostce podręcznego sprzętu gaśniczego.

W ramach naprawy dokonuje się:

- demontaż gaśnicy lub agregatu gaśniczego,
- wymiany środka gaśniczego,
- montażu gaśnicy lub agregatu gaśniczego,
- czyszczenia, malowania, badania wytrzymałościowe zbiornika,
- znakowania gaśnicy lub agregatu gaśniczego (etykiety, kontrolki, plomby).

Naprawę wykonuje się, gdy:

- czynności konserwacyjne nie gwarantują przywrócenia sprawności technicznej gaśnicy lub agregatu gaśniczego (np. uszkodzenia mechaniczne),
- gaśnica lub agregat gaśniczy zostały użyte,
- cechy identyfikujące stan techniczny gaśnicy lub agregatu gaśniczego (np. plomby, kontrolki) zostały usunięte lub zniszczone,
- minął termin gwarantowanej sprawności technicznej gaśnicy lub agregatu gaśniczego (np. termin przydatności środka gaśniczego, termin legalizacji zbiornika).

Nie wolno wykonywać naprawy gaśnicy lub agregatu gaśniczego polegającej na:

- spawaniu elementów (np. wieszaki, uchwyty, łatanie dziur),
- prostowaniu trwałych odkształceń,
- wymianie elementów lub podzespołów na nieoryginalne.

Przeglądy i naprawy powinny być przeprowadzane przez kompetentny personel

Przegląd:

Pierwszy przegląd gaśnic i agregatów gaśniczych przeprowadza się przed upływem 12 miesięcy od daty produkcji.

Drugi przegląd i następne przeglądy gaśnic i agregatów gaśniczych przeprowadza się co 12 miesięcy.

Konserwacja

Przeprowadza się ją w przypadku występowania takiej potrzeby w razie uchybień zauważonych podczas przeglądów. Remont w ramach konserwacji środka gaśniczego przeprowadza się co 5 lat.

Naprawa

Przeprowadza się ją w przypadku występowania takiej potrzeby<~>—<~>nie określa się terminów.

HYDRANTY

Hydrant powinien być zamknięty (zakręcony) i pod ciśnieniem. Należy sprawdzić, czy:

- urządzenia są niezastawione, nieuszkodzone, elementy nie są skorodowane, nie ma przecieków;
- instrukcja obsługi jest czysta i czytelna;
- miejsce umieszczenia jest oznakowane;
- mocowania do ściany są odpowiednie, nie są obruszone i trzymają pewnie;
- wypływ wody jest równomierny i dostateczny (wskazane jest użycie wskaźnika wypływu oraz miernika ciśnienia);
- miernik ciśnienia (jeżeli jest zastosowany) pracuje prawidłowo i w swoim zakresie pomiarowym;
- wąż na całej długości nie wykazuje uszkodzeń, zniekształceń, zużycia czy pęknięć; jeżeli wąż wykazuje jakieś uszkodzenia, powinien być wymieniony na nowy lub poddany próbie ciśnieniowej na maksymalne ciśnienie robocze;
- zaciski lub taśmowanie węża jest prawidłowe i właściwie zaciśnięte;
- bęben węża obraca się lekko w obu kierunkach;
- dła bębnow z wahliwym zamocowaniem oś (zamocowanie) obraca się łatwo, i czy bęben obraca się o 180°;
- przy bębnach ręcznych zawór odcinający jest właściwego typu, i czy działa łatwo i prawidłowo;
- przy bębnach automatycznych zawór automatyczny pracuje właściwie oraz, czy właściwa jest praca serwisowego zaworu odcinającego;
- prawidłowy jest stan przewodów zasilających w wodę (rurociągów); szczególną uwagę zwrócić na odcinki elastyczne, czy nie wykazują oznak zużycia lub zniszczenia;
- skrzynka hydrantowa (obudowa) nie jest uszkodzona, i czy drzwiczki łatwo się zamykają;
- prądownica jest właściwego typu i czy prawidłowo pracuje;
- prawidłowo działają prowadnice węża i upewnić się, że są właściwie i pewnie zamocowane;
- hydranty i instalacja są w stanie gotowym do natychmiastowego użycia; jeżeli konieczne są poważniejsze naprawy, zawór hydrantowy lub hydrant powinien być oznakowany "NIECZYNNY" i kompetentna osoba powinna powiadomić o tym użytkownika/właściciela.

2. Okresowe przeglądy i konserwacje instalacji

Co 5 lat wszystkie węże, a hydranty co rok, powinny być poddane próbie ciśnieniowej na maksymalne ciśnienie robocze instalacji zgodnie z EN 671-1 i EN 671-2.

Dokumentowanie przeglądów i konserwacji

Po przeglądzie i przeprowadzeniu niezbędnych prac konserwacyjnych hydranty i instalacja powinny być przez kompetentne osoby oznakowane "SPRAWDZONE". Osoby odpowiedzialne powinny przechowywać zapisy o wszystkich przeglądach instalacji. Książka kontroli powinna zawierać:

- datę (miesiąc i rok) przeglądu i testów,
- zapis wyników testów,
- wykaz i datę zainstalowania części zamiennych,
- datę (miesiąc i rok) następnego przeglądu i testów,
- wykaz wszystkich hydrantów i zaworów hydrantowych.

4. Zabezpieczenie przeciwpożarowe w czasie kontroli i konserwacji

Ponieważ przegląd i konserwacja mogą okresowo zmniejszyć efektywność zabezpieczenia przeciwpożarowego należy:

- zależnie od przewidywanego zagrożenia pożarowego, tylko określoną liczbę (ograniczoną część) zaworów (hydrantów) poddać równocześnie remontowi na danej powierzchni,
- zapewnić dodatkowe (zastępcze) przedsięwzięcia zabezpieczające oraz przeprowadzić dodatkowy instruktaż na czas remontu oraz na okres braku zasilania w wodę.

5. Usuwanie usterek

Do naprawy instalacji można używać tylko części zamiennych (np. węży, prądownic, zaworów), które posiadają stosowne aprobaty i dopuszczenia pochodzące od dostawcy urządzenia.

Uwaga: Podstawą jest usunięcie wszystkich stwierdzonych usterek w jak najkrótszym czasie, tak by instalacja gaśnicza jak najszybciej była we właściwym stanie.

6. Etykiety kontroli i konserwacji

Konserwacja i przegląd powinny być zapisane na wywieszce (naklejce), która nie może zakrywać żadnych oznaczeń producenta.

Na wywieszce (naklejce) należy umieścić:

- słowo „SPRAWDZONE”,
- nazwę i adres dostawcy urządzenia (patrz definicje),
- jednoznaczną identyfikację osoby kompetentnej (konserwatora),
- datę (miesiąc i rok) ważności przeglądu.

Obowiązkowe przeglądy techniczne i konserwacje urządzeń oraz instalacji budynków

Lp.	Zakres przedmiotowy przeglądu/konserwacji	Częstotliwość przeglądów
1.	Instalacja elektryczna 1. wykonanie badań skuteczności ochrony przeciwporażeniowej 2. wykonanie badań rezystancji izolacji 3. pomiar rezystancji uziemień	Co najmniej raz na 5 lat
	Instalacja odgromowa sprawdzanie stanu technicznego i przydatności do użytkowania	Co najmniej raz na 5 lat
2.	Instalacja wentylacyjna sprawdzanie stanu technicznego przewodów wentylacyjnych	Co najmniej raz w roku
3.	Instalacja hydrantowa wewnętrzna Próba ciśnieniowa na maksymalne ciśnienie robocze zgodnie z PN dotyczącą konserwacji hydrantów wewnętrznych	Co najmniej raz w roku
4.	Urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice Przeglądy techniczne i czynności konserwacyjne	Raz na rok

7. Kontrola rutynowa przez osoby odpowiedzialne

Odpowiedzialna osoba lub jej reprezentant powinna prowadzić regularną kontrolę wszystkich zaworów hydrantowych i hydrantów w odstępach czasu zależnych od warunków otoczenia oraz od ryzyka (zagrożenia) pożarowego w celu upewnienia się, że hydranty i wyposażenie:

- są na swoim miejscu,
- są nie zastawione, widoczne, mają czytelne oznakowanie i instrukcję,
- nie mają widocznych uszkodzeń, korozji lub wycieków.

Osoba odpowiedzialna powinna podjąć niezwłoczne działania w celu usunięcia zauważonych nieprawidłowości.

W celu dostosowania się do wymagań producenta hydrantów lub instalacji osoba odpowiedzialna powinna sporządzić plan ukazujący dokładną lokalizację i dane techniczne instalacji. Osobą odpowiedzialną za budynek Urzędu Gminy w Nowej Rudzie jest:

ROZDZIAŁ III- SPOSOBY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU I INNEGO ZAGROŻENIA

1. Postępowanie i alarmowanie na wypadek pożaru i innego miejscowego zagrożenia

Wszyscy pracownicy zakładu mają obowiązek aktywnie uczestniczyć w ewakuacji ludzi i mienia oraz w akcji ratowniczo-gaśniczej. Działania w sytuacji zaistnienia pożaru można podzielić na dwa etapy:

- od chwili zauważenia pożaru do czasu przybycia pierwszych jednostek Państwowej Straży Pożarnej,
- od przybycia na miejsce zdarzenia jednostek PSP do ugaszenia pożaru.

1) Każdy, kto zauważy pożar lub inne zjawisko, którego konsekwencją może być pożar, jest zobowiązany zachować spokój, nie dopuścić do paniki oraz natychmiast zawiadomić:

- osoby znajdujące się w strefie zagrożonej
- prezesa lub innego członka zarządu, lub dyrektora
- Państwową Straż Pożarną (**tel 998 lub 112**).

2) Osoba alarmująca Państwową Straż Pożarną po uzyskaniu połączenia powinna podać następujące informacje:

- gdzie się pali – nazwa obiektu, dokładny adres,
- ile kondygnacji liczy budynek zagrożony pożarem,
- na której kondygnacji powstał pożar,
- co się pali,
- jakie są obecne rozmiary pożaru,
- czy istnieje zagrożenie życia ludzi,
- czy w rejonie pożaru lub w bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się materiały łatwo zapalne,
- numer telefonu, z którego podaje się informację,
- imię i nazwisko zgłaszającego.

Słuchawkę telefoniczną można odłożyć dopiero po potwierdzeniu przyjęcia zgłoszenia przez dyżurnego Państwowej Straży Pożarnej. Zaleca się również odczekać chwilę przy telefonie na ewentualne sprawdzenie.

3) W razie potrzeby (wypadek, awaria, prawdopodobieństwo podłożenia bomby) należy również zaalarmować:

- pogotowie ratunkowe – **tel 999 lub 112,**
- straż pożarną – **tel 998 lub 112,**
- policję – **tel 997 lub 112,**
- pogotowie gazowe – **tel 992,**
- pogotowie energetyczne – **tel 991,**
- straż miejską – **tel 986**

4) Równoległe z alarmowaniem należy przystąpić do akcji ewakuacyjnej i ratowniczo-gaśniczej przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego oraz wyposażenia szafek hydrantowych.

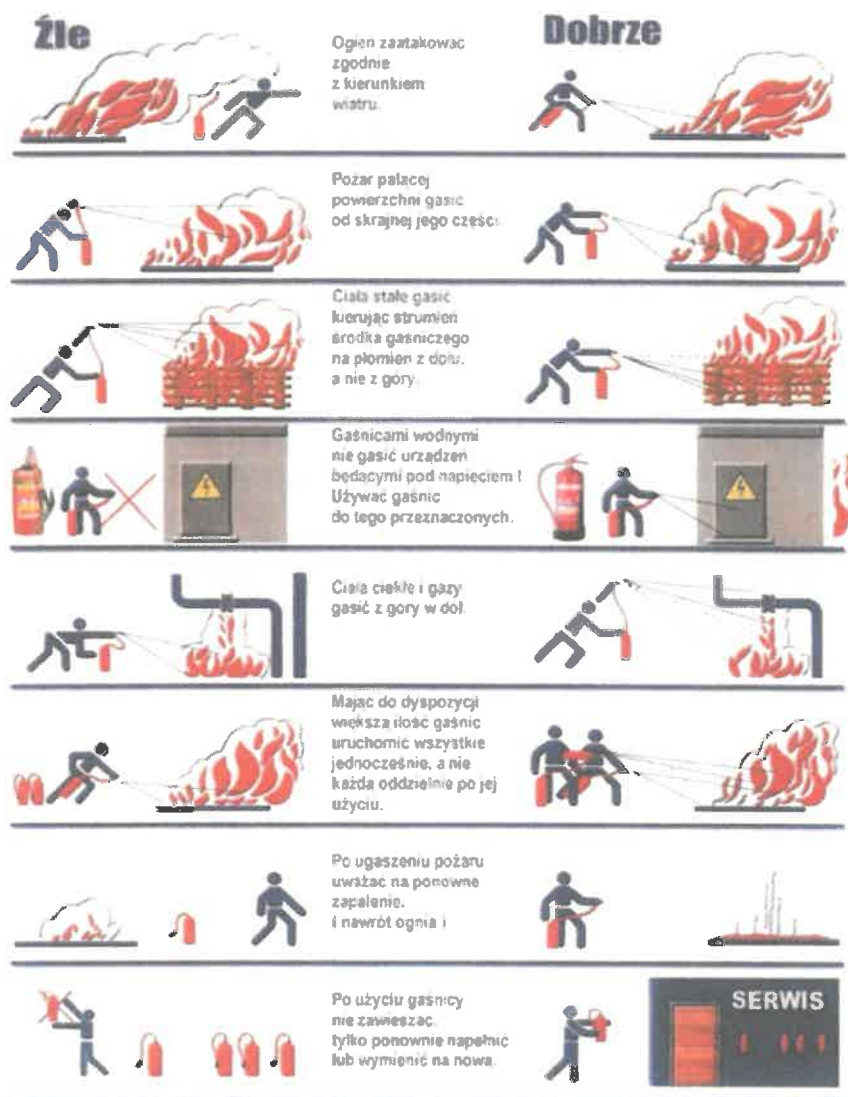
5) Przed opuszczeniem pomieszczeń należy wyłączyć wszystkie znajdujące się w nich instalacje i urządzenia.

6) Osoby znajdujące się najbliżej miejsca pożaru powinny ocenić sytuację pożarową, i jeżeli pożar jest w swojej początkowej fazie – podjąć działania gaśnicze.

- 7) Do czasu przybycia jednostek PSP kierownictwo nad akcją sprawują: lub osoba przez niego wyznaczona.

Gaszenie pożarów podręcznym sprzętem gaśniczym.

2. Otrzymanie, podłożenie listu, paczki, itp. przesyłki niewiadomego pochodzenia

Identyfikacja podejrzanej przesyłki (niektóre cechy mogące wzbudzić podejrzenie)

- 1) Płamy oleju (cieczy), podejrany kolor lub zapach przesyłki.
- 2) Podejrzana waga (zbyt duża).
- 3) Skrawki folii aluminiowej, kawałki kabli lub drutu wystające z przesyłki.
- 4) Odgłos „tykania” np. mechanizmu budzika stosowanego jako zapalnik.
- 5) Dopiski na kopercie, takie jak np. „poufne”, „tajne”, „do rąk własnych”.
- 6) Intuicyjnie, gdy przesyłka sprawia wrażenie podejrzanej.

Gdy przesyłka sprawia wrażenie podejrzanej, należy:

- starać się zapanować nad emocjami i nie wzbudzać paniki,
- nie potrząsać i nie otwierać przesyłki,
- umieścić podejrzaną przesyłkę w plastikowej torbie /reklamówce/ lub innym szczelnym pojemniku. W przypadku ich braku, przykryć przesyłkę czymkolwiek /folią, papierem, ubraniem/ i nie odkrywać,
- opuścić pomieszczenie, zamknąć drzwi i uniemożliwić wejście innym osobom.

Gdy proszek się wysypie

1. Nie zgarniać, nie zdmuchiwać proszku i natychmiast przykryć rozsypaną substancję tym, co jest „pod ręką”.
2. Nie usuwać nakrycia do chwili przybycia odpowiednich służb.
3. Opuścić pomieszczenie, zamknąć drzwi i uniemożliwić wejście innym osobom. W przypadku bezpośredniego kontaktu wierzchniego ubrania z podejrzaną substancją należy je zdjąć, umieścić w plastikowej torbie lub innym szczelnie zamkniętym pojemniku i przekazać odpowiednim służbom. Jeżeli jest to możliwe, sporządzić listę osób, które miały lub mogły mieć kontakt z podejrzaną substancją.

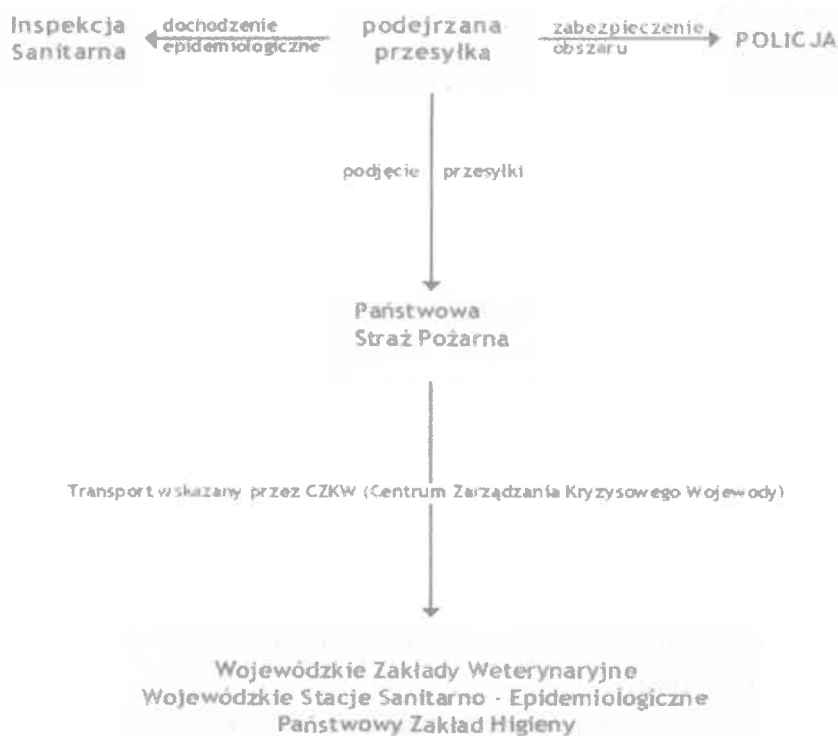
Kiedy substancja zostanie rozpylona w postaci aerozolu, np. poprzez wybuch niewielkiej przesyłki, przedostanie się substancji do systemu wentylacji.

W przypadku otrzymania ostrzeżenia o prawdopodobnym skażeniu należy:

- wyłączyć wszystkie instalacje wentylacyjne,
- natychmiast opuścić zagrożony obszar,
- zamknąć drzwi i uniemożliwić wejście innym osobom,
- sporządzić listę osób mających lub mogących mieć styczność z rozpylną substancją, celem przekazania jej osobom kierującym akcją ratowniczą.

Powiadomić Policję o zaistniałym zdarzeniu (wykryciu) podejrzanej przesyłki, proszku (rozpyleniu substancji) tel 112

SCHEMAT POSTĘPOWANIA Z PODEJRZANĄ PRZESYLKĄ

3. Skażenia promieniotwórcze

Po usłyszeniu sygnału o zagrożeniu należy:

- wyłączyć wentylację i klimatyzację,
- zamknąć okna i drzwi, a jeżeli jest taka możliwość, to uszczelnić,
- nie wychodzić z obiektu,
- włączyć RADIO, nastawić na stacje lokalne i wysłuchać komunikatów,
- wykorzystać podpiwniczenie na zbiorowe ukrycie przebywających w obiekcie osób,
- postępować zgodnie z poleceniami Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego Ochrony Ludności i zaleceniami Centralnego Laboratorium Ochrony Radiologicznej.

4. Skażenia niebezpiecznymi substancjami chemicznymi (nsch)

Po usłyszeniu sygnału o zagrożeniu należy:

- wyłączyć instalację wentylacyjną i klimatyzację,
- zabezpieczyć stanowiska pracy i wyłączyć urządzenia,
- w przypadku ogłoszenia ewakuacji postępować zgodnie z instrukcją i poleceniami przełożonych,
- jeśli zostałeś skażony, skórę zmyć obficie wodą z mydłem,
- porażone oczy przemywać zimną wodą i oczekiwać na pomoc lekarską.

5. Katastrofy budowlane, działanie sił przyrody, epidemie i inne zdarzenia

Po usłyszeniu sygnału o zagrożeniu należy:

- podjąć działania w zależności od rodzaju zagrożenia,
- w miarę możliwości ewakuować się poza strefę zagrożenia,
- włączyć RADIO, nastawić na stacje lokalne i wysłuchać komunikatów,
- postępować zgodnie z poleceniami przełożonych i komunikatów z Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności lub innych ośrodków decyzyjnych.

6. Klęska żywiołowa i zagrożenie środowiska

Środki i sposoby alarmowania

W razie zaistnienia klęski żywiołowej (pożar, wybuch itp.) lub zagrożenia dla środowiska pracownik, który pierwszy zauważy niebezpieczeństwo obowiązany jest niezwłocznie zaalarmować wszelkimi dostępnymi środkami (głosem, urządzeniem alarmowym, telefonicznie) innych pracowników.

Kierownik danej komórki organizacyjnej, na terenie której powstało niebezpieczeństwo powiadamia innych pracowników zatrudnionych w danym obiekcie oraz kierownictwo zakładu, które podejmuje decyzję o zawiadomieniu specjalistycznej jednostki ratownictwa gaśniczego.

Sposoby powiadamiania

Urządzenia telefoniczne

Komunikaty ogłaszane bezpośrednio przez personel

Warunki ewakuacji

W celu ewakuacji wszystkich zatrudnionych w dniu zaistnienia niebezpieczeństwa kierownicy poszczególnych komórek organizacyjnych winni posiadać aktualną listę obecności swoich pracowników.

W przypadku ewakuacji, powinna ona nastąpić korytarzami, kłatkami schodowymi i wyznaczonymi (oznakowanymi) drogami komunikacji ogólnej i prowadzić na zewnątrz budynku.

Sposoby prowadzenia ewakuacji

Przygotować osoby do ewakuacji pomieszczeń nie stwarzając atmosfery paniki i chaosu.

Wyprowadzić osoby na zewnątrz obiektu i skierować do miejsca zbiórki.

Zapewnić ewakuowanym opiekę, a w razie potrzeby pomoc medyczną.

Po przybyciu specjalistycznej jednostki ratownictwa gaśniczego osoba dotychczas kierująca akcją ratowniczą przekazuje dowodzenie dowódcy jednostki.

Oznakowanie ewakuacyjne

Kierunki dróg i przejść ewakuacyjnych do miejsca zbiórki są oznakowane odpowiednimi znakami ewakuacyjnymi – tablicami.

Miejsca zbiórki:

Miejsce zbiórki do ewakuacji znajduje się na terenie zieleni przy parkingu, w pobliżu sąsiedniego budynku Urzędu Gminy. OZNAKOWANIE NA PLANIE SYTUACYJNY

Znak bezpieczeństwa	Znaczenie
	Wyjście ewakuacyjne (drzwi otwierane lewą ręką)
	Wyjście ewakuacyjne (drzwi otwierane prawą ręką)
	Uzupełniający znak strzałki - używany w celu uzyskania informacji kierunkowej (w zależności od wskazywanego kierunku może być obracany w skokach o 45°)
	Punkt pierwszej pomocy
	Telefon alarmowy
	Miejsce zbiórki do ewakuacji
	Defibrylator
	Gaśnica
	Hydrant zewnętrzny
	Hydrant wewnętrzny
	Koc gaśniczy
	Przeciwpowodziowy / główny wyłącznik prądu

ROZDZIAŁ IV- SPOSOBY ZABEZPIECZENIA PRAC NIEBEZPIECZNYCH POD WZGLĘDEM POŻAROWYM

1. Zapobieganie możliwości powstania pożaru

W celu niedopuszczenia do powstania pożaru wszyscy są zobowiązani do przestrzegania następujących zasad bezpieczeństwa pożarowego.

W obiekcie i na terenie przylegającym zabronione jest wykonywanie czynności, które mogą spowodować pożar, ułatwić jego rozprzestrzenianie się, utrudnić prowadzenie działań ratowniczych lub ewakuacji, a w szczególności:

- używanie otwartego ognia i palenie tytoniu poza miejscami wyznaczonymi i oznaczonymi napisami informacyjnymi,
- prowadzenie prac pożarowo niebezpiecznych niezgodnie z zasadami określonymi w rozdziale VII,
- spalanie śmieci i odpadów w miejscu umożliwiającym zapalenie się znajdujących się w pobliżu materiałów i obiektów,
- rozgrzewanie za pomocą ognia otwartego smoły i innych materiałów w odległości mniejszej niż 5 metrów od obiektu,
- mycie posadzek przy użyciu benzyny lub innych rozpuszczalników palnych oraz pranie odzieży roboczej w benzynie,
- składowanie materiałów palnych w odległości mniejszej niż 0,5 metra od urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzewać się do temperatury przekraczającej 100°C oraz kablowych linii elektroenergetycznych o napięciu powyżej 1 kV, przewodów uziemiających i przewodów odprowadzających instalacji odgromowych,
- składowanie materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących celom ewakuacji,
- uniemożliwianie lub ograniczanie dostępu do urządzeń przeciwpożarowych (hydranty, gaśnice itp.), wyjść ewakuacyjnych, wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego,
- zamykanie drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie,
- użytkowanie elektrycznych urządzeń grzewczych ustawianych bezpośrednio na podłożu palnym z wyjątkiem urządzeń eksploatowanych zgodnie z warunkami technicznymi określonymi przez producenta,
- stosowanie na osłony punktów świetlnych materiałów palnych z wyjątkiem materiałów trudno zapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0,05 m od żarówki,
- przeciążanie instalacji elektroenergetycznych oraz eksploatowanie instalacji i urządzeń uszkodzonych,
- używanie lub przechowywanie materiałów pożarowo niebezpiecznych poza miejscami wyznaczonymi i w ilościach przekraczających dopuszczalne wielkości.

2. Zasady zabezpieczania prac pożarowo niebezpiecznych

Zasady zabezpieczenia prac pożarowo niebezpiecznych określa osoba wydająca pozwolenie na prace pożarowo niebezpieczne.

Pod pojęciem prac pożarowo niebezpiecznych należy rozumieć wszelkie prace nieprzewidziane instrukcją technologiczną lub prowadzone poza wyznaczonymi do tego celu miejscami, które mogą spowodować bezpośrednie zagrożenie pożarem lub wybuchem.

Do prac tych zaliczamy w szczególności:

- prace remontowo-budowlane z użyciem ognia otwartego prowadzone wewnątrz obiektu, na przyległym do niego terenie, gdzie występują materiały palne,
- prace z zastosowaniem gazów, cieczy i pyłów palnych, przy których mogą powstawać mieszaniny wybuchowe np.: malowanie, lakierowanie, klejenie,
- wszelkie prace prowadzone w strefach zagrożonych wybuchem,
- prace z ogniem otwartym, podczas których występuje iskrzenie lub nagrzewanie, np. spawanie, cięcie gazowe i elektryczne,
- podgrzewanie instalacji, urządzeń i zaworów substancjami palnymi,
- konserwacja dachów z podgrzewaniem smoły, lepików itp.

- spalanie materiałów, rozpalanie ognisk,
- używanie materiałów pirotechnicznych,
- suszenie materiałów i substancji palnych,
- prace porządkowe związane z usuwaniem materiałów pożarowo niebezpiecznych.

Do przestrzegania postanowień instrukcji zobowiązani są wszyscy pracownicy uczestniczący bezpośrednio lub pośrednio w wykonywaniu prac pożarowo niebezpiecznych, osoby nadzorujące przebieg tych prac oraz użytkownicy obiektu i pomieszczeń, gdzie te prace są prowadzone.

3. Wytyczne zabezpieczenia prac pożarowo niebezpiecznych:

Przed przystąpieniem do wykonywania w/w prac poszczególne pomieszczenia oraz budynek muszą być odpowiednio przygotowane. Przygotowanie to polega na:

- oczyszczeniu pomieszczeń lub miejsc, gdzie będą wykonywane prace ze wszelkich palnych materiałów lub zanieczyszczeń,
- usunięciu na bezpieczną odległość od miejsca prowadzenia prac wszelkich przedmiotów palnych lub niepalnych w opakowaniach palnych,
- zabezpieczeniu przed działaniem rozprysków spawalniczych wszelkich urządzeń lub materiałów palnych, których usunięcie na bezpieczną odległość nie jest możliwe, poprzez osłonięcie ich np. arkuszami blachy, kocami gaśniczymi lub innym materiałem izolacyjnym niepalnym,
- sprawdzeniu, czy znajdujące się w sąsiednich pomieszczeniach materiały lub przedmioty podatne na zapalenie w skutek przewodnictwa cieplnego lub rozprysków spawalniczych nie wymagają zastosowania lokalnych, dodatkowych zabezpieczeń,
- uszczelnieniu materiałami niepalnymi wszelkich przekładowych otworów instalacyjnych, kablowych, wentylacyjnych itp., znajdujących się w pobliżu miejsca prowadzenia prac,
- zabezpieczeniu przed rozpryskami lub uszkodzeniami mechanicznymi kabli, przewodów elektrycznych, gazowych oraz instalacyjnych z palną izolacją, o ile znajdują się one w zasięgu zagrożenia,
- sprawdzeniu, czy w miejscu planowania prac nie prowadzono tego dnia prac malarskich lub innych przy użyciu substancji łatwo zapalnych,
- przygotowaniu w miejscu wykonywania prac między innymi:
- napełnionych wodą metalowych pojemników na rozgrzane odpadki drutu spawalniczego, elektrod itp.,
- materiałów osłonowych izolacyjnych niezbędnych przy zabezpieczeniu toku prac,
- niezbędnego sprzętu pomiarowego np. do pomiaru stężenia par i gazów palnych w rejonie prowadzenia prac,
- podręcznego sprzętu gaśniczego w ilościach oraz asortymencie zależnym od wielkości występującego zagrożenia,
- zapewnieniu stałej drożności przejść i wyjść ewakuacyjnych z miejsc prowadzenia prac.

Przy wykonywaniu prac pożarowo niebezpiecznych z użyciem cieczy, gazów i pyłów, mogących stworzyć z powietrzem mieszaniny wybuchowe, należy przestrzegać następujących zasad:

- w miejscu prac mogą znajdować się tylko niezbędne ilości w/w substancji z niewielkim zapasem umożliwiającym utrzymanie ciągłości prac,
- zapas substancji powinien być przechowywany w niepalnych, szczelnych opakowaniach,
- pozostawienie opróżnionych opakowań na stanowisku pracy jest zabronione,

- po zakończeniu prac wszelkie pojemniki, naczynia należy szczelnie zamknąć oraz zabezpieczyć przed dostępem osób postronnych,
- w pomieszczeniach należy zapewnić wymaganą wentylację,
- prace mogą być prowadzone wyłącznie wtedy, gdy stężenie par, cieczy lub gazów w pomieszczeniu nie przekracza 10% ich dolnej granicy wybuchowości.

Pracodawca wyznacza osobę odpowiedzialną za sprawowanie nadzoru nad przebiegiem prac pożarowo niebezpiecznych. Powinna ona w szczególności:

- znać obowiązujące przepisy przeciwpożarowe oraz nadzorować ich przestrzeganie przez podległych pracowników,
- dopilnować, aby przed przystąpieniem do prac zostały wykonane wszelkie zalecenia w zakresie zabezpieczenia obiektu lub stanowisk, przewidziane w protokole zabezpieczenia prac,
- sprawdzać zabezpieczenie przeciwpożarowe stanowisk prac oraz wydawać polecenia gwarantujące natychmiastowe usunięcie stwierdzonych niedociągnięć i nieprawidłowości,
- wstrzymać prace z chwilą stwierdzenia sytuacji stwarzającej niebezpieczeństwo powstania pożaru do czasu usunięcia zaniedbań,
- brać udział w kontroli stanowisk, pomieszczeń lub terenu po zakończeniu prac pożarowo niebezpiecznych.

Do obowiązku wykonawcy prac pożarowo niebezpiecznych należy w szczególności:

- sprawdzenie, czy sprzęt i narzędzia są technicznie sprawne i należyście zabezpieczone przed możliwością zainicjowania i rozprzestrzenienia się pożaru,
- ścisłe przestrzeganie zaleceń zawartych w protokole i zezwoleniu na prowadzenie prac,
- znajomość przepisów przeciwpożarowych, obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego oraz zasad postępowania w przypadku powstania pożaru,
- sprawdzenie przed przystąpieniem do prac, czy zostały wykonane wszystkie zabezpieczenia przewidziane dla danego rodzaju pracy,
- ścisłe przestrzeganie wytycznych zabezpieczenia ustalonych dla danego rodzaju prac,
- rozpoczynanie prac tylko po otrzymaniu pisemnego zezwolenia, względnie na wyraźne polecenie bezpośredniego przełożonego kierującego tokiem prac,
- poinstruowanie pomocników o wymaganiach przeciwpożarowych obowiązujących dla wykonywanego rodzaju prac,
- przerwanie pracy w przypadku stwierdzenia sytuacji lub warunków umożliwiających powstanie i rozprzestrzenienie pożaru oraz zgłoszenie tego faktu przełożonemu,
- meldowanie bezpośredniemu przełożonemu o zakończeniu prac pożarowo niebezpiecznych oraz informowanie o ewentualnych faktach zainicjowania ognia, ugaszonego w czasie wykonywania prac,
- dokładne sprawdzenie po zakończeniu pracy stanowiska i jego otoczenia w celu stwierdzenia, czy podczas wykonywania prac nie zainicjowano pożaru,
- wykonywanie wszelkich poleceń przełożonych i organów kontrolnych w sprawach związanych z zabezpieczeniem przeciwpożarowym prac i czynności pożarowo niebezpiecznych.

Po zakończeniu prac w pomieszczeniu oraz w pomieszczeniach sąsiednich należy przeprowadzić dokładną kontrolę mającą na celu stwierdzenie, czy nie pozostawiono tłących się lub żarzących się cząstek w rejonie prowadzenia prac, czy nie występują jakiegokolwiek objawy pożaru, oraz czy sprzęt np. spawalniczy został zdemontowany, odłączony od źródeł

zasilania i należyce zabezpieczony przed dostępem osób postronnych. Kontrolę taką należy przeprowadzić również po upływie 4 godzin, a następnie 8 godzin, licząc od czasu zakończenia prac. Szczegółowy czasookres i ilość kontroli określona jest w zależności od stopnia zagrożenia.

Prace powinny być wykonywane wyłącznie przez osoby posiadające wymagane kwalifikacje, upoważnione do wykonywania prac, a sprzęt powinien być sprawny technicznie i zabezpieczony przed możliwością powstania pożaru.

W załączeniu wzór: Zezwolenie na wykonanie prac szczególnie niebezpiecznych w tym np. prac spawalniczych, prac z otwartym ogniem (spawanie, cięcie, lutowanie, nagrzewanie itp.)

ROZDZIAŁ V- WARUNKI I ORGANIZACJA EWAKUACJI

Warunki techniczne budynków, specyfika procesu technologicznego oraz własności magazynowanych materiałów mogą spowodować w przypadku powstania pożaru szybkie i całkowite zadymienie. Powyższe uwarunkowania powodują, że sprawna organizacja i realizacja akcji ewakuacyjnej wymaga dobrego przygotowania i przeprowadzenia w taki sposób, aby nie dopuścić do powstania chaosu i paniki. Dlatego też przed podjęciem decyzji o ewakuacji osoba odpowiedzialna za jej przeprowadzenie musi ocenić istniejące warunki. W czasie pożaru należy dążyć do prowadzenia ewakuacji jedynie ze strefy najbardziej zagrożonej a decyzję o ewakuacji z pozostałej części obiektu czy zakładu podejmować jedynie w sytuacji uzasadnionej rozwojem pożaru.

1. Instrukcja ewakuacji osób

Na wypadek powstania pożaru lub innego zagrożenia w obiektach należy przeprowadzić ewakuację wg następującego schematu:

- osoba, która zauważyła pożar postępuje zgodnie z zasadami postępowania na wypadek pożaru lub innego zagrożenia (rozdział III),
- osoba odpowiedzialna otwiera wszystkie wyjścia ewakuacyjne,
- ewakuację, należy przeprowadzić zgodnie z oznakowaniem dróg ewakuacyjnych,
- obowiązkiem osób odpowiedzialnych (kierowników) za poszczególne grupy jest jej doprowadzenie na miejsce zbiórki i sprawdzenie stanu osobowego,
- w przypadku stwierdzenia nieobecności jakiejś osoby należy niezwłocznie powiadomić kierującego akcją,
- w czasie ewakuacji należy zachować całkowity spokój, kontrolować zachowanie całej grupy oraz jednocześnie udzielać pomocy osobom najsłabszym.

W załączeniu plan ewakuacyjny i schemat dróg ewakuacyjnych z oznaczonymi miejscami zbiórki ewakuowanych budynków.

2. Czynniki powodujące utrudnienia w ewakuacji ludzi:

Zadymienie pomieszczeń i dróg ewakuacyjnych – dym i znajdujące się w nim gazy pożarowe, które są produktami spalania rozprzestrzeniają się bardzo szybko i przenikają do odległych od miejsca pożaru części budynku poprzez otwory instalacyjne w ścianach i stropach, szczeliny w drzwiach, a także poprzez klatki schodowe łączące poszczególne kondygnacje. Dym jest często zwiastunem pożaru, którego źródło bywa ukryte lub niedostępne. Wpływa on drażniąco na drogi oddechowe, wywołując kaszel i krztuszenie się; występuje łzawienie oczu, a z powodu małej przejrzystości utrudnione jest poruszanie się. Przebywanie ludzi w przestrzeni zadymionej stwarza psychozę lęku a nawet paniki w obawie zatrucia się, doznania obrażeń, zasażenia lub śmierci. Gęstość zadymienia jest większa w górnej części pomieszczeń i na górnych kondygnacjach obiektu, gdzie dym przenika wraz

z unoszącym się ciepłym powietrzem, nagrzanym w wyniku powstałego pożaru. Gęstość dymu może być tak duża, że niewidoczne stają się światła lamp zawieszonych pod stropami oraz znaki ewakuacyjne. Ponadto rozgrzane cząstki dymu są nośnikami ciepła, co powoduje, że dym na drodze swego rozprzestrzeniania może powodować zapalenie się znajdujących się tam materiałów palnych.

Toksyczne produkty rozkładu i spalania – powstają w warunkach pożaru w wyniku rozkładu termicznego materiałów wykończeniowych oraz elementów wyposażenia. Stanowią one największe niebezpieczeństwo dla życia ludzi, ponieważ często są bezbarwne i bezzapachowe. Szczególnie niebezpieczne są: tlenek węgla, cyjanowodor, czterochlorek węgla, fosgen. Nawet przy niewielkich stężeniach powodują silne zatrucie organizmu, niedotlenienie mózgu, zaburzenia w oddychaniu i utratę przytomności.

Występowanie wysokich temperatur i płomienia – może powodować odcięcie dróg ewakuacyjnych. Jest ono naturalnym czynnikiem budzącym u ludzi strach, utrudnia lub uniemożliwia ewakuację, może powodować u ludzi zachowania nieracjonalne, niewspółmierne do realnego zagrożenia.

Zachowania się ludzi w warunkach zagrożenia

Reakcja ludzi w chwili wykrycia pożaru jest bardzo zróżnicowana i zależy od wielu czynników tj. płci, wieku, pory dnia, znajomości obiektu, stopnia oświetlenia. Również różnice w reakcjach poszczególnych ludzi na widok płomieni, występowanie dymu oraz na dźwięki towarzyszące pożarowi powinny być brane pod uwagę przez osoby organizujące i kierujące ewakuacją. Pożar to wypadek nagły, powodujący zakłócenie normalnego funkcjonowania obiektu. Normalną reakcją jednostki jest zaskoczenie spowodowane tym, że nie można z góry przewidzieć, kiedy i gdzie on wystąpi. Zaskoczeniu może towarzyszyć przestraszenie spowodowane widokiem płomieni, dymem utrudniającym oddychanie i głosami przestraszonych ludzi. Jeżeli temu zjawisku nie będziemy przeciwdziałać, może wystąpić panika, która jest sumarycznym przejawem zaskoczenia i przestraszenia oraz obawy o własne życie. Osoby ulegające panice tracą panowanie nad swoim działaniem, tłoczą się przy wyjściach, trafiają się, mogą być nieświadomie agresywne. W takiej sytuacji kierowanie ich działaniem staje się właściwie niemożliwe.

3. Ogólne zasady organizacji akcji ewakuacyjnej

1) Po ogłoszeniu sygnału o ewakuacji osoba odpowiedzialna ma obowiązek otworzyć wszystkie wyjścia ewakuacyjne z obiektu. Po otwarciu drzwi wychodzi ona na zewnątrz budynku, gdzie oczekuje na przybycie jednostek Państwowej Straży Pożarnej i udziela niezbędnych informacji dowódcy akcji.

2) W pomieszczeniach należy wyłączyć wszystkie urządzenia, które mogą stwarzać dodatkowe zagrożenia podczas prowadzonych działań ratowniczo-gaśniczych. Za wykonanie tych czynności odpowiedzialni są wszyscy pracownicy.

3) Pracownicy mają obowiązek jak najkrótszą drogą, kierując się wskazaniem znaków ewakuacyjnych, opuścić budynek i udać się do miejsca zbiórki osób ewakuowanych, na które wyznacza się teren przed wejściem służbowym, przy parkingu dla gości oraz teren przy górnym parkingu. Opuszczając pomieszczenie pracownik powinien dokładnie sprawdzić, czy nikt w nim nie pozostał, pamiętając o tym, że niektóre osoby w sytuacji zagrożenia mogą ze strachu chować się pod biurkiem, za szafą lub za zasłoną. Powinien on również zabrać ze sobą szczególnie ważne dokumenty.

4) Wszystkie inne osoby przebywające na terenie zakładu po ogłoszeniu ewakuacji powinny opuścić budynek i udać się do miejsca zbiórki.(miejsca zbiórki i kierunki dróg ewakuacyjnych oraz rozmieszczenie gaśnic znajduje się na załącznikach od nr 4)

5) W przypadku braku możliwości opuszczenia budynku ze względu na silne zadymienie dróg ewakuacyjnych lub wystąpienie innych czynników uniemożliwiających ewakuację, znajdujące się na jego terenie osoby powinny pozostać w pomieszczeniach, uszczelnić wszystkie miejsca przedostawania się do tego pomieszczenia dymu i starać się powiadomić osoby przebywające na zewnątrz o konieczności udzielenia pomocy. W takiej sytuacji należy unikać otwierania okien, co może spowodować zwiększenie się ilości tlenu i przyspieszyć rozwój pożaru, jak również należy bezwzględnie zachować spokój i nie dopuścić do powstania paniki.

6) Kierujący akcją ewakuacyjną wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji, ponadto ustala ewentualną potrzebę ewakuacji sprzętu i mienia, określając w tym celu sposoby, kolejność i rodzaj ewakuowanego mienia.

7) W pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tych pomieszczeń, w których powstał pożar, lub które znajdują się na drodze jego rozprzestrzeniania się oraz z takich, z których wyjścia mogą zostać odcięte przez pożar lub zadymienie. Następnie należy ewakuować osoby począwszy od najwyższych kondygnacji. Należy dążyć do tego, aby wśród ewakuowanych w pierwszej kolejności były osoby o ograniczonej zdolności poruszania się, natomiast zamykać strumień ruchu powinny osoby najbardziej sprawne. Podczas ewakuacji z pomieszczeń strumień ludzi należy kierować na poziome drogi ewakuacyjne (korytarze), a następnie zgodnie z kierunkami określonymi przez znaki ewakuacyjne na klatki schodowe i wyjścia poza obszar zagrożony lub na zewnątrz budynku.

8) W przypadku zablokowania dróg ewakuacyjnych należy niezwłocznie dostępnymi środkami np. telefonicznie, bezpośrednio lub przy pomocy osób znajdujących się na zewnątrz odciętej strefy, powiadomić kierownika akcji ewakuacyjnej. Ludzi odciętych od wyjścia, którzy znaleźli się w tej strefie, należy zebrać w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od źródła pożaru i w miarę posiadanych środków oraz istniejących warunków ewakuować od zewnątrz za pomocą urządzeń ratowniczych będących w posiadaniu jednostek Państwowej Straży Pożarnej.

9) Ewakuacja mienia nie może odbywać się kosztem sił i środków niezbędnych do ewakuacji i ratowania ludzi.

10) Ewakuację mienia należy rozpocząć od najcenniejszych urządzeń i dokumentacji.

11) Po zakończeniu ewakuacji należy sprawdzić, czy wszyscy ludzie opuścili poszczególne pomieszczenia. W razie stwierdzenia nieobecności jakiejś osoby należy natychmiast ten fakt zgłosić dowódcy akcji ratowniczej.

12) W przypadku przybycia jednostek PSP w trakcie akcji ewakuacyjnej kierujący przebiegiem akcji zobowiązany jest do złożenia krótkiej informacji o przebiegu akcji a następnie podporządkowania się poleceniom dowódcy przybyłej jednostki.

Ponieważ trudno przewidzieć możliwe scenariusze rozwoju zdarzeń, przy ocenie warunków ewakuacji należy przyjmować najbardziej niekorzystne z możliwych sytuacji tzn. duże zadymienie, maksymalna ilość osób, pora wieczorna. Jednocześnie należy mieć przyjęty plan B

dotyczący miejsca zbiórki ewakuowanych pracowników, w przypadku nieprzewidzianego niekorzystnego rozwoju sytuacji. Zaleca się w celu sprawdzenia założeń teoretycznych przeprowadzenie praktycznego sprawdzenia możliwości ewakuacji. Umożliwi to określenie niezbędnego czasu potrzebnego do całkowitej ewakuacji osób z terenu zagrożonego.

3. Wskazania dla osób uczestniczących w przeprowadzeniu ewakuacji

Osoby uczestniczące w ewakuacji w sposób czynny muszą przestrzegać następujących zasad oraz posiadać niżej wymienione umiejętności:

- zachowanie spokoju, nie okazywanie zdenerwowania, nie wszczynanie zbędnych dyskusji lub kłótni z innymi osobami,
- podporządkowanie się zarządzeniom osoby kierującej ewakuacją,
- znajomość rozkładu dróg ewakuacyjnych i wyjść w budynku,
- znajomość zasad ratowania palących się osób,
- umiejętność postępowania w pomieszczeniu zadymionym,
- znajomość rozmieszczenia oraz sposobu użycia środków alarmowania oraz łączności, podręcznego sprzętu gaśniczego (gaśnica, prądownica wodna, koc gaśniczy),
- szczególnego zwracania uwagi na mogące wystąpić zagrożenia.

4. Wykaz osób kierownictwa – alarmowanie

Nazwisko i imię stanowisko	telefon	Sposób powiadamiania	Przewidywany czas przybycia

5. Sposoby praktycznego sprawdzania organizacji i warunków ewakuacji ludzi

Zgodnie z § 17. ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwiec 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. 2022 poz. 1620) właściciel lub zarządca obiektu zawierającego strefę pożarową przeznaczoną dla ponad 50 osób będących jej stałymi użytkownikami, niezakwalifikowaną do kategorii zagrożenia ludzi ZL IV, powinien co najmniej raz na 2 lata przeprowadzać praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji.

Właściciel lub zarządca obiektu powinien powiadomić właściwego miejscowo komendanta miejskiego Państwowej Straży Pożarnej o terminie przeprowadzenia działań, o których mowa w ust. 1, nie później niż na tydzień przed ich przeprowadzeniem.

W budynku Urzędu Gminy z każdego miejsca przeznaczonego na pobyt ludzi w obiekcie zapewniono odpowiednie warunki ewakuacji, zapewniające możliwość szybkiego i bezpiecznego opuszczenia strefy zagrożonej lub objętej pożarem. Raz na dwa lata przeprowadzane są ćwiczenia załogi w zakresie ewakuacji wraz z Jednostką Ratowniczo Gaśniczą w Nowej Rudzie. Opracowano plan ewakuacji zakładu na wypadek pożaru oraz klęski żywiołowej albo awarii przemysłowej.

Praktyczne sprawdzenie warunków ewakuacji ma na celu ocenę przygotowania obiektu do sytuacji rzeczywistego zagrożenia. Należy je przeprowadzać, w czasie gdy obiekt normalnie funkcjonuje, a na jego terenie przebywa pełna, wynikająca z codziennej eksploatacji, liczba ludzi. Przebieg samej ewakuacji powinien odbywać się zgodnie z ustaleniami zawartymi w obowiązującej w obiekcie Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego. Jako praktyczne

sprawdzenie warunków ewakuacji (alarm ćwiczebny) nie mogą być traktowane inne (np. fałszywe) alarmy, w wyniku których taką ewakuację musiano przeprowadzić.

Właściwe przygotowanie ćwiczeń wymaga powołania zespołu osób, którego część podczas przeprowadzania ćwiczeń otrzyma funkcje obserwatorów (tzw. rozjemców), dlatego wskazane jest, aby w miarę możliwości byli to pracownicy związani na co dzień z obsługą infrastruktury obiektu. Obserwatorom przydzielamy ściśle określone obszary obiektu, w których pełnić będą wyznaczone role.

W celu maksymalnego ograniczenia dezorganizacji pracy ćwiczebny alarm ewakuacyjny można przeprowadzić kilka minut po rozpoczęciu lub na kilka minut przed zakończeniem pracy w obiekcie.

W trakcie ćwiczeń wskazane jest również wyłączenie dopływu energii elektrycznej za pomocą przeciwpożarowego wyłącznika prądu. Zanik energii elektrycznej pozwoli sprawdzić zadziałanie systemu

Bezpośrednio przed planowanym rozpoczęciem ćwiczeń obserwatorzy (rozjemcy) powinni udać się do wyznaczonych wcześniej punktów i od momentu ogłoszenia alarmu dokładnie monitorować rozwój wydarzeń. Obserwatorzy powinni zwrócić uwagę na następujące elementy ćwiczeń:

- czy sygnał o ewakuacji dotarł do wszystkich ludzi przebywających w monitorowanym przez nich obszarze,
- czy wszyscy pracownicy natychmiast przerwali pracę i rozpoczęli ewakuację,
- czy ewakuacja odbywała się zgodnie z wyznaczonymi drogami i kierunkami, i czy nie wykorzystywano do niej elementów zabronionych, takich jak dźwigi lub nie przeznaczone do tego celu przejścia i wyjścia,

Ponadto obserwatorzy powinni:

- odnotować czas, w jakim opuszczono monitorowany przez nich obszar,
- odnotować wszelkie zauważone nieprawidłowości,
- sporządzić wykaz osób, które nie zastosowały się do polecenia ewakuacji, przystąpiły do niej w sposób opieszły lub w jakikolwiek sposób ewakuację utrudniały lub zakłócały.

Osoby, które nie opuściły budynku, mimo ogłoszenia jego ewakuacji albo czyniły to w sposób opieszły lub w jakikolwiek sposób ewakuację utrudniały lub zakłócały, powinny złożyć wyczerpujące wyjaśnienie o powodach swojego postępowania. W przypadku gdy wyjaśnienia te nie mają żadnej racjonalnej podstawy, w stosunku do takich osób powinny być wyciągnięte surowe konsekwencje służbowe.

Praktyczne sprawdzenie warunków ewakuacji jest obowiązkiem wynikającym z § 17 ust. 1 cytowanego wyżej rozporządzenia, dlatego właściciel lub zarządca obiektu powinien właściwie udokumentować fakt przeprowadzenia takich ćwiczeń. Właściwa dokumentacja stanowić będzie cenny materiał porównawczy przy ocenie podobnych ćwiczeń prowadzonych w przyszłości i powinna zawierać:

- datę i godzinę przeprowadzonego ćwiczenia ewakuacyjnego,
- informację o sposobie ogłoszenia alarmu ewakuacyjnego,
- liczbę ewakuowanych osób (określoną np. na podstawie list obecności pracowników) wraz ze wskazaniem, jaki ta liczba stanowi stosunek procentowy do pełnej, zakładanej liczby osób przebywających w obiekcie,
- czas ewakuacji poszczególnych kondygnacji (lub innych obszarów bądź stref, na które podzielony jest obiekt),
- czas ewakuacji całego obiektu mierzony od momentu ogłoszenia alarmu do chwili opuszczenia budynku przez główne strumienie ludzi,

- całkowity czas ewakuacji całego obiektu mierzony od momentu ogłoszenia alarmu do chwili opuszczenia go przez wszystkich użytkowników (z wyjątkiem pracowników ochrony i osób prowadzących ćwiczenie),
- wnioski podsumowujące ćwiczenie, obejmujące m.in.:
- ocenę drożności i równomierności rozłożenia natężenia strumieni ludzi na głównych drogach ewakuacyjnych, zasięg słyszalności środków technicznych użytych do ogłaszania alarmu, ocenę skuteczności ogłaszanego alarmu, ocenę stanu zadziałania wszystkich związanych z ćwiczeniem urządzeń technicznych,
- wszystkie zauważone nieprawidłowości, jeżeli takie wystąpiły,
- zamierzenia, które należy przedsięwziąć, aby wyeliminować stwierdzone nieprawidłowości, a tym samym poprawić warunki ewakuacji ludzi z obiektu,
- kopię pisma adresowanego do właściwego miejscowo komendanta Państwowej Straży Pożarnej, w którym zgłoszono zamiar przeprowadzenia ćwiczeń.

ROZDZIAŁ VI- SPOSOBY ZAPOZNAWANIA UŻYTKOWNIÓW OBIEKTU, W TYM ZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW, Z PRZEPISAMI PRZECIWPOŻAROWYMI ORAZ TREŚCIĄ PRZEDMIOTOWEJ INSTRUKCJI

1. Zasady prowadzenia szkoleń pracowników w zakresie ochrony przeciwpożarowej

Wszyscy pracownicy podlegają obowiązkowym szkoleniom z zakresu ochrony przeciwpożarowej i BHP.

Celem tych szkoleń jest zapoznanie z postanowieniami instrukcji bezpieczeństwa pożarowego oraz podstawowymi wymaganiami i przepisami w zakresie ochrony przeciwpożarowej wg planu szkolenie (załącznik nr 2).

Szkolenia organizuje kierownik działu spraw pracowniczych i pracownik działu BHP. Przeprowadzenie szkolenia musi być udokumentowane w formie oświadczenia pracownika o odbyciu szkolenia.

Druki oświadczeń należy przechowywać w teczkach osobowych pracowników.

Szkolenia dzielą się na trzy grupy:

- a) **szkolenie wstępne** – dotyczy pracowników nowo przyjmowanych i polega na zapoznaniu ich z występującym w obiekcie zagrożeniem oraz obowiązującymi przepisami i zasadami zwalczania pożarów (**instrukcja bezpieczeństwa pożarowego**). Szkolenie to pracownik zobowiązany jest odbyć przed przystąpieniem do wykonywania obowiązków służbowych. Szkolenie to jest jednorazowe;
- b) **szkolenie okresowe** – dotyczy wszystkich pracowników i polega na zapoznaniu pracowników z:
 - zagrożeniami pożarowymi występującymi w miejscu pracy,
 - zadaniami i obowiązkami pracowników w zakresie zapobiegania pożarom,
 - zadaniami i obowiązkami pracowników na wypadek pożaru,
 - sposobami oraz zasadami użycia urządzeń i sprzętu gaśniczego,
 - zasadami ewakuacji osób;
- c) **szkolenie informacyjne** – dotyczy zapoznania z funkcjonowaniem zainstalowanych w obiekcie nowych systemów, urządzeń i instalacji przeciwpożarowych.

Szkolenia powinny być potwierdzone odpowiednią dokumentacją:

- dokumentację odbycia szkolenia wstępnego i okresowego należy załączyć do akt osobowych pracownika,
- dokumentację szkolenia informacyjnego stanowi lista obecności na szkoleniu.

ROZDZIAŁ VII- ZADANIA I OBOWIĄZKI W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ DLA OSÓB BĘDĄCYCH ICH STAŁYMI UŻYTKOWNIKAMI

1. Obowiązki kierownictwa i pracowników

Prezes/dyrektor (osoba zastępująca)

dokonuje analizy otrzymanej informacji i podejmuje decyzje odnośnie do:

- powiadomienia policji i profesjonalnych sił ratowniczych o zagrożeniu,
- przerwania pracy i przyjęć interesantów,
- zarządzenia doraźnej ewakuacji pracowników i osób przebywających w instytucji, a także zabezpieczenia dokumentacji, sprzętu i pozostałego mienia;
- przekazuje zarządzenia wykonawcze dla kierowników podległych komórek organizacyjnych i komendantowi drużyny ewakuacyjno-ratowniczej;
- kieruje działaniami do czasu przybycia sił ratowniczych;
- w chwili przybycia sił ratowniczych informuje dowódcę o dotychczasowym przebiegu akcji, wydanych poleceniach oraz podporządkowuje się jego poleceniom.

Kierownicy komórek organizacyjnych:

- realizują zarządzenia dyrektora (osoby zastępującej), zlecają zadania podległym pracownikom,
- nakazują zabezpieczyć dokumentację i mienie,
- nakazują opuścić miejsce pracy i udać się w rejon doraźnej ewakuacji, gdzie ustalają obecność, stan zdrowia i zgłaszają potrzeby w tym zakresie,
- sprawdzają pomieszczenia, czy wszyscy je opuścili i dopilnowują, aby klucze od tych pomieszczeń pozostały w drzwiach,
- wyznaczyć osobę kierującą działaniami ewakuacyjno-ratowniczymi mienia, poczynawszy od pomieszczeń najbardziej zagrożonych.

Kierujący działaniami ewakuacyjno-ratowniczymi:

- w zależności od określonego rodzaju zagrożenia, po ogłoszeniu sygnału do ewakuacji osób lub mienia kieruje akcją zgodnie z wytycznymi dyrektora i zadaniami przewidzianymi instrukcją,
- wzmacnia ochronę budynku przez wystawienie zewnętrznego posterunku,
- stawia zadania dla ratowników, jak również innym osobom w celu likwidacji zagrożenia i jego skutków,
- organizuje łączność ze wszystkimi posterunkami, rejonem i miejscem doraźnej ewakuacji pracowników,
- informuje na bieżąco o dotychczasowych działaniach przybyłemu na miejsce kierownikowi akcji ratowniczej,
- wykonuje polecenia kierującego akcją ratowniczą.

Pracownicy

W przypadku doraźnej ewakuacji lub na polecenie przełożonego natychmiast opuszczają pomieszczenia, postępując zgodnie z wytycznymi właściwego kierownika. W trakcie ewakuacji, zachowując ciszę i opanowanie, stosują się do poleceń przełożonych i osób kierujących ewakuacją. Wzajemnie sobie pomagają, szczególnie osobom mniej sprawnym fizycznie, zestresowanym, starając się nie dopuścić do wybuchu paniki. Nie utrudniają przejścia, nie zatrzymują się, nie zawracają. Szybko i sprawnie, przewidując ograniczoną widoczność (np. dym, zmrok), trudności w oddychaniu (np. zastosowanie środków

chemicznych) udają się drogą ewakuacyjną do wyznaczonego przed budynkiem rejonu, skąd na polecenie przełożonych przechodzą do miejsca ewakuacji.

Współdziałanie z profesjonalnymi siłami ratowniczymi

- 1) Dyrektor (kierujący akcją) zapoznaje przybyłego na miejsce dowódcę sił ratowniczych z posiadanymi informacjami (aktualną sytuacją) o zagrożeniu i podjętymi działaniami.
- 2) Dyrektor lub kierujący działaniami ewakuacyjno-ratowniczymi towarzyszy przybyłemu na miejsce akcji dowódcy sił ratowniczych, udzielając niezbędnych informacji w celu dokładnego zapoznania się z sytuacją.
- 3) Wszystkie osoby pozostające w budynku bezwzględnie podporządkowują się poleceniom kierującego akcją ratunkową.

Sprawdzanie pomieszczeń

Codziennie przed rozpoczęciem pracy należy sprawdzić pomieszczenie. Sprawdzania pomieszczeń dokonywać w celu ustalenia, czy w tych pomieszczeniach nie znajdują się:

- przedmioty, rzeczy, paczki, torebki, reklamówki z zawartością, urządzenia, których wcześniej nie było i nie wnieśli ich użytkownicy pomieszczeń a mogły być wniesione i celowo pozostawione przez inne osoby,
- ślady przemieszczania urządzeń, aparatury lub elementów wyposażenia pomieszczeń,
- zmiany w wyglądzie zewnętrznym przedmiotów, urządzeń, które wcześniej były w pomieszczeniu oraz, czy nie są emitowane nietypowe dźwięki poprzez mechanizmy zegarowe, świecące elementy elektroniczne itp.

W przypadku gdy sprawdzający stwierdza obecność przedmiotów, rzeczy, urządzeń, których wcześniej nie było lub zauważy zmiany w wyglądzie i usytuowaniu przedmiotów na stałe znajdujących się w pomieszczeniach, należy domniemywać, że mogą być one efektem działania osób, którym zależy na stworzeniu zagrożenia dla środowiska i otoczenia.

W takiej sytuacji należy natychmiast powiadomić bezpośredniego przełożonego, a w razie jego nieobecności dyrektora lub osobę zastępującą.

Dalsze postępowanie jak w punkcie 4 niniejszej instrukcji.

Postanowienia końcowe

- 1) ustąpieniu zagrożenia dowódca kierujący akcją ratunkową powiadamia dyrektora (osobę zastępującą).
- 2) Na podstawie otrzymanych informacji dyrektor (osoba zastępująca) podejmuje decyzję o przystąpieniu pracowników do dalszej działalności służbowej itp.
- 3) Wyznaczony przez dyrektora zespół sporządza sprawozdanie (notatkę służbową) z przebiegu akcji oraz przedstawia wnioski i zalecenia.

2. Zadania i obowiązki pracowników w zakresie ochrony przeciwpożarowej

W celu zapewnienia właściwych warunków organizacyjnych ułatwiających przestrzeganie zasad bezpieczeństwa pożarowego w przedsiębiorstwie, uznając odpowiedzialność ustawową Właściciela, ustala się dla wszystkich pracowników zatrudnionych, stosowne zakresy zadań i obowiązków w tym przedmiocie, w dwóch podstawowych kategoriach pracowniczych:

- dla wszystkich pracowników bez względu na zajmowane stanowisko,
- dla kierowników komórek organizacyjnych.

Należy zaznaczyć, że zakres obowiązków służbowych poszczególnych pracowników poza określeniem charakteru świadczonej pracy, zawiera także obowiązek dbałości o bezpieczeństwo (w tym również przeciwpożarowe) na zajmowanym stanowisku pracy.

Szczególną odpowiedzialność za sprawy ochrony przeciwpożarowej ponosi Właściciel Zakładu, który zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przeciwpożarowej oraz rozporządzenia MSWiA w sprawie ochrony ppoż. budynków, innych obiektów budowlanych i terenów odpowiada za bezpieczeństwo pożarowe obiektu i osób w nim przebywających.

Wykonując swoje obowiązki przez podległych pracowników, ma prawo scedować część odpowiedzialności i związane z tym obowiązki służbowe na pracowników niższych szczebli zarządzania. Zakres kompetencji w tym przypadku powinien być jednoznacznie sprecyzowany w zakresie obowiązków służbowych pracownika i zgodny z aktualnymi rozwiązaniami organizacyjnymi i personalnymi.

Wszyscy pracownicy bez względu na zajmowane stanowisko ponoszą odpowiedzialność za wykonywanie następujących zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej:

- znajomość zagrożenia pożarowego na zajmowanym stanowisku pracy oraz sposobów przeciwdziałania możliwości powstania na nim i rozprzestrzeniania się pożaru;
- znajomość zasad postępowania w przypadku powstania pożaru;
- orientacja w rozmieszczeniu podręcznego sprzętu gaśniczego i urządzeń przeciwpożarowych, a także umiejętność obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego;
- znajomość warunków przeprowadzenia bezpiecznej ewakuacji osób i mienia;
- branie udziału w akcji ratowniczo-gaśniczej na terenie obiektu i podporządkowanie się poleceniom kierującego tą akcją;
- udział w szkoleniach przeciwpożarowych;
- niezwłoczne zgłaszanie przełożonym zauważonych usterek mogących spowodować pożar;
- przestrzeganie obowiązujących przepisów i instrukcji bezpieczeństwa pożarowego w obszarze zajmowanego stanowiska.

Kierownicy komórek organizacyjnych odpowiadają za:

- znajomość obowiązujących przepisów i instrukcji bezpieczeństwa pożarowego w zakresie nadzorowanych stanowisk pracy oraz kontrolowanie przestrzegania tych przepisów i instrukcji przez podległych pracowników;
- wyznaczanie osób odpowiedzialnych za stan bezpieczeństwa pożarowego poszczególnych pomieszczeń użytkowanych przez daną komórkę organizacyjną;
- systematyczne uzupełnianie wiedzy o ochronie przeciwpożarowej nadzorowanych stanowisk pracy;
- organizowanie bezpiecznej ewakuacji osób i mienia z podległych pomieszczeń służbowych w przypadku powstania pożaru;
- usuwanie spostrzeżonych lub wskazanych usterek mogących spowodować powstanie lub rozprzestrzenienie się ognia lub zgłaszanie osobom kompetentnym konieczności ich usunięcia;
- wnioskowanie o użycie sankcji służbowych wobec podległych pracowników, winnych naruszenia bezpieczeństwa pożarowego;
- prowadzenie szkolenia instruktażowego na stanowisku pracy w zakresie ochrony przeciwpożarowej osób nowo przyjętych.

Niezależnie od podanych powyżej ramowych zakresów odpowiedzialności dla grup pracowniczych, istnieje potrzeba ustalenia indywidualnego zakresu obowiązków w sprawach ochrony ppoż. obiektu, stosownie do aktualnych rozwiązań organizacyjnych i personalnych. Obowiązki w zakresie zabezpieczenia ppoż. ustawowo nałożone na Właściciela należy

przypisać pracownikom wykonawczym, zgodnie z ich kompetencjami i charakterem wykonywanej pracy.

Uwzględniając warunki techniczne, technologiczne, organizacyjne i porządkowe funkcjonowania, należy ustalić szczegółowe zakresy zadań, mających na celu realizację wymagań stawianych Właścicielowi przez przepisy ustawy o ochronie przeciwpożarowej oraz rozporządzenia MSWiA (przywoływane poprzednio).

Prezes lub osoba pełniąca jego obowiązki w szczególności odpowiada za:

- nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie przeciwpożarowej przez wszystkich pracowników w zakładzie;
- wydawanie poleceń, mających na celu usunięcie technicznych usterek zagrażających bezpieczeństwu pożarowemu obiektu,
- planowanie oraz organizację inwestycji, remontów, adaptacji i bieżącej konserwacji urządzeń i instalacji w budynkach z uwzględnieniem zadań i potrzeb ochrony przeciwpożarowej,
- kierowanie akcją ratowniczo-gaśniczą lub ewakuacją w przypadku powstania pożaru lub innego zagrożenia w budynkach <~>—<~>do czasu przybycia zawodowych jednostek ratowniczych,
- współpracę pracowników z jednostkami ratowniczymi przybyłymi z zewnątrz w zakresie gaszenia pożarów, usuwania zagrożeń oraz przeprowadzenia ewakuacji osób i mienia,
- wyposażenie obiektów przy placu Skarżyńskiego 1 w sprzęt ratowniczy i pożarniczy oraz środki gaśnicze,
- przygotowanie pomieszczeń w obiektach do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych,
- uwzględnianie w programach szkoleń zawodowych tematyki ochrony przeciwpożarowej.

W celu zapewnienia pełnej i zgodnej z przepisami ochrony przeciwpożarowej obiektu niezbędnym jest wyznaczenie osób lub komórek organizacyjnych odpowiedzialnych bezpośrednio za realizację następujących zadań:

1) W zakresie ogólnego nadzoru nad ochroną przeciwpożarową:

- koordynacja i nadzór nad realizacją zadań i obowiązków spoczywających na poszczególnych komórkach organizacyjnych w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- okresowe analizowanie stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego nadzorowanych obiektów i działów pracy oraz podejmowanie działań zmierzających do poprawy stanu bezpieczeństwa pożarowego,
- okresowe omawianie problematyki bezpieczeństwa pożarowego z pracownikami funkcyjnymi i personelem kierowniczym,
- nadzór nad realizacją szkoleń przeciwpożarowych w kierowanym pionie,
- wyciąganie konsekwencji służbowych w stosunku do pracowników nie przestrzegających postanowień przepisów ppoż.

2) W zakresie rozwoju technicznego

- ustalanie wymagań przeciwpożarowych w dokumentacji technicznej, technologicznej i remontowej, w szczególności przez określenie:
 - a) charakterystyki zagrożenia pożarowego występującego w procesach technologicznych, instalacjach i urządzeniach podczas ich pracy i remontów,

- b) sposobów ograniczania i usuwania zagrożenia pożarowego,
- c) dopuszczalnych ilości stosowanych lub magazynowanych materiałów pożarowo niebezpiecznych,
- d) wymagań w zakresie eksploatacji, jak również częstotliwości konserwacji urządzeń i instalacji,
- e) wymagań w zakresie warunków budowlanych i lokalizacyjnych,
- f) charakterystyki pożarowej i wybuchowej stosowanych materiałów;
- technologia oraz normatywy składowania materiałów na stanowiskach pracy, w magazynach, magazynkach podręcznych i rozdzielniach;
- dokonywanie okresowych analiz stanu zagrożenia pożarowego oraz realizowanie wniosków wynikających z tych analiz;
- nadzór i okresowa kontrola przestrzegania reżimów w zakresie bezpieczeństwa pożarowego;
- zapewnienie udziału specjalistów ds. ochrony przeciwpożarowej i innych specjalistów branżowych w ocenie dokumentacji projektowej, technicznej i technologicznej pod względem zgodności z obowiązującymi wymaganiami ppoż. i innymi dotyczącymi bezpieczeństwa.

3) W zakresie utrzymania ruchu:

- zapewnienie wymaganego przepisami zabezpieczenia przeciwpożarowego i prawidłowej eksploatacji urządzeń i instalacji;
- nadzór nad montażem urządzeń i instalacji zgodnie z dokumentacją techniczną oraz obowiązującymi przepisami;
- terminowe przeprowadzanie okresowych kontroli, konserwacji i remontów urządzeń i instalacji oraz prowadzenie dokumentacji stwierdzającej wykonanie prac w tym zakresie;
- zabezpieczenie przed możliwością dostępu osób postronnych do urządzeń i instalacji, których obsługa zastrzeżona jest wyłącznie dla pracowników upoważnionych do ich kontrolowania;
- zapewnienie zgodnego z przepisami oznakowania urządzeń i instalacji;
- wyposażenie nadzorowanych urządzeń i instalacji w dokumentację techniczno-ruchową oraz instrukcje uwzględniające m.in.:
- wymagania i wskazania z zakresu bezpieczeństwa ppoż.;
- zasady postępowania w przypadku awarii lub pożaru;
- sposoby likwidacji powstałych zagrożeń;
- dopilnowanie okresowej kontroli przewodów wentylacyjnych i kominowych zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- sprawowanie nadzoru nad przebiegiem prac pożarowo niebezpiecznych na terenie obiektu;

4) W zakresie administrowania obiektem i gospodarki transportowej:

- utrzymywanie w należyтым stanie technicznym i czystości obiektów,
- zapewnienie systematycznego usuwania z terenu obiektu wszelkiego rodzaju odpadów, śmieci itp.,
- utrzymanie w należyтым stanie dróg dojazdowych i parkingów, w sposób zapewniający możliwość dojazdu do obiektów dla jednostek straży pożarnych,
- zapewnienie prawidłowego pod względem bezpieczeństwa pożarowego garażowania i parkowania pojazdów, umożliwiającego szybką ich ewakuację w razie powstania takiej potrzeby.

5) W zakresie profilaktyki pożarowej i przygotowania obiektu do działań ratowniczych:

- inicjowanie działań, mających na celu ograniczenie zagrożenia pożarowego w obiekcie w oparciu o obowiązujące przepisy,
- zapewnienie wyposażenia obiektu w podręczny sprzęt gaśniczy i ewakuacyjne znaki bezpieczeństwa,
- dokonywanie analizy i oceny stanu przeciwpożarowego zabezpieczenia obiektów, maszyn oraz urządzeń technologicznych i produkcyjnych, a także opracowywanie wniosków zmierzających do ograniczenia zagrożenia pożarowego,
- opiniowanie projektów procesów technologicznych w zakresie wymagań ochrony przeciwpożarowej oraz ustalanie odpowiednich zabezpieczeń przed pożarem,
- inicjowanie postępu techniczno-organizacyjnego w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego procesów technologicznych, urządzeń i instalacji technologicznych,
- nadzór nad okresową kontrolą stanu technicznego urządzeń i sprzętu gaśniczego,
- udział w odbiorze nowych i modernizowanych obiektów przekazywanych do eksploatacji oraz opiniowanie zgodności ich wykonania i wyposażenia z wymogami ochrony przeciwpożarowej,
- dopilnowanie przestrzegania zasad uzgadniania dokumentacji projektowo kosztorysowej z organami ochrony przeciwpożarowej oraz zabezpieczenie obiektów będących w budowie lub remoncie,
- udział w akcjach ratowniczych oraz ćwiczeniach jednostek straży pożarnych na terenie obiektu.

3. Zakres odpowiedzialności za nieprzestrzeganie przepisów przeciwpożarowych

Właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu jest odpowiedzialny za przestrzeganie wymagań ochrony przeciwpożarowej. Jeżeli nie dopełni obowiązków, odpowiada na zasadach przepisów ogólnych prawa cywilnego i karnego w przypadku wykroczeń i przestępstw. W zakresie wykroczeń stosowane są sankcje przewidziane w kodeksie wykroczeń (Dz. U. z 1971 r. Nr 12, poz. 114), za które sądy grodzkie mogą nakładać kary w postaci grzywnien a nawet kar aresztu. Spośród zawartych w kodeksie wykroczeń norm prawnych w zakresie zachowania warunków bezpieczeństwa pożarowego należy wymienić:

- 1) art. 82 § 1 kw. „Kto nieostrożnie obchodzi się z ogniem lub wykracza przeciwko przepisom dotyczącym zapobiegania i zwalczania pożarów, a w szczególności:
 - a) nie wyposaża budynku w odpowiednie urządzenia lub sprzęt przeciwpożarowy, lub nie utrzymuje ich w stanie zdalnym do użytku, w tym:
 - nie wyposażył obiektu w podręczny sprzęt gaśniczy i agregaty,
 - wyposażył budynek, obiekt lub teren w podręczny sprzęt gaśniczy niezgodnie z obowiązującymi zasadami;
 - b) nie oznakował zgodnie z PN:
 - dróg wyjść i kierunków ewakuacji,
 - miejsc usytuowania urządzeń przeciwpożarowych,
 - elementów sterujących urządzeniami przeciwpożarowymi,
 - lokalizacji przeciwpożarowych wyłączników prądu, głównych zaworów gazów oraz materiałów pożarowo niebezpiecznych,
 - pomieszczeń, w których występują materiały pożarowo niebezpieczne
 - c) zamknął drzwi ewakuacyjne w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie, uniemożliwia lub ogranicza dostęp do:
 - urządzeń przeciwpożarowych,
 - urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innych instalacji wpływających na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu,
 - wyjść ewakuacyjnych,

- wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz głównych zaworów gazu,
 - dróg ewakuacyjnej lub pożarowych,
 - wykazów telefonów alarmowych oraz instrukcji postępowania na wypadek pożaru;
- d) utrudnia okresowe czyszczenie komina lub nie dokonuje bez zwłoki naprawy uszkodzeń komina lub wszelkich przewodów dymowych, w tym: (art. 82 § 1 pkt 2 k.w.):
- nie usuwa zanieczyszczeń z przewodów dymowych i spalinowych,
 - nie usuwa zanieczyszczeń z przewodów wentylacyjnych w obiektach z urządzeniami ogrzewczymi co najmniej raz w roku,
 - nie usuwa lub nie zabezpiecza w obrębie budynków urządzeń lub materiałów stwarzających niebezpieczeństwo powstania pożaru, w tym: (art. 82, § 5, pkt 3 k.w.)
 - używa otwartego ognia lub pali tytoń w strefach zagrożonych pożarem lub wybuchem,
 - rozgrzewa za pomocą otwartego ognia smołę lub inne materiały w odległości mniejszej niż 5 m od obiektu,
 - rozgrzewa za pomocą otwartego ognia smołę lub inne materiały na dachu z wyjątkiem budowanych obiektów o konstrukcji i pokryciu dachu niepalnym,
 - spala śmieci albo odpady w miejscu umożliwiającym zapalenie się sąsiednich obiektów lub materiałów palnych,
 - przechowuje materiały palne w odległości mniejszej niż 0,5 m od urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzewać się do temperatury przekraczającej 100°C, lub linii kablowych o napięciu 1 kV, przewodów uziemiających oraz przewodów instalacji odgromowych,
 - użytkuje elektryczne urządzenia ogrzewcze bezpośrednio na podłożu palnym z wyjątkiem urządzeń eksploatowanych zgodnie z wymaganiami określonymi przez producenta,
 - stosuje na osłonę punktu świetlnego materiał palny z wyjątkiem materiału trudno zapalnego umieszczonego w odległości 0,05 m od żarówki,
 - składa materiały palne na drogach komunikacji ogólnej służących celom ewakuacji,
 - ustawił na klatce schodowej przedmioty utrudniające ewakuację,
 - składa materiały palne pod ścianami obiektu nie związane z jego funkcją,
 - składa pod ścianami obiektu stałe materiały palne związane z jego funkcją, nie zachowując wymaganej wielkości strefy pożarowej, dostępu do obiektu na wypadek działania ratowniczego, wymaganej minimalnej odległości od budynków sąsiednich,
 - przechowuje materiały pożarowo niebezpieczne w sposób umożliwiający powstanie pożaru lub wybuchu,
 - przechowuje materiały pożarowo niebezpieczne w pomieszczeniach piwnicznych, na poddaszach i strychach, w obrębie korytarzy, klatek schodowych oraz w innych pomieszczeniach ogólnodostępnych zaliczanych do kategorii zagrożenia ludzi,
 - przechowuje w jednej strefie pożarowej, zakwalifikowanej do kategorii zagrożenia ludzi oraz o przeznaczeniu innym niż handlowo-usługowe, więcej niż 10 dm³ cieczy o temperaturze zapłonu poniżej 21°C, lub 50 dm³ o temperaturze zapłonu 21-55°C,
 - nie zabezpieczył lub zabezpieczył nieprawidłowo miejsce prac pożarowo niebezpiecznych albo do wykonania tych prac dopuścił osobę nieuprawnioną,
- e) eksploatuje w sposób niewłaściwy urządzenia energetyczne lub ciepłe lub pozostawia je uszkodzone w stanie mogącym spowodować wybuch lub pożar, w tym: (art. 82 §1 pkt 4)
- eksploatuje instalacje lub urządzenia, których stan techniczny może przyczynić się do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzeniania ognia,
 - nie zabezpieczył przed możliwością zapalenia lub zwęglenia palnych elementów konstrukcji lub wystroju wnętrza budynku, przez które, lub obok których przechodzą przewody ogrzewcze, dymowe lub spalinowe

Osoba, która dopuszcza się w/w wykroczeń podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany. Funkcjonariusze Państwowej Straży Pożarnej mają prawo nakładać grzywny w formie mandatu za wykroczenia. Mandat karny można również nałożyć zaocznie pod nieobecność sprawcy w przypadku, gdy nie zachodzi wątpliwość, co do osoby sprawcy.

W celu przymuszenia właściciela, zarządcy lub użytkownika do obowiązków wynikających z przepisów ustawy o ochronie przeciwpożarowej, może być stosowane postępowanie egzekucyjne wg ustawy z dnia 13 czerwca 1960 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Komendy Państwowej Straży Pożarnej są organem właściwym do egzekwowania przepisów przeciwpożarowych tzn.:

- przepisów ustawy o ochronie przeciwpożarowej,
- przepisów wykonawczych do tej ustawy,
- Polskich Norm dotyczących ochrony przeciwpożarowej, których obowiązek wprowadził Minister Spraw Wewnętrznych,
- wskazanych przepisów budowlanych,
- przepisów o warunkach technicznych instalacji i urządzeń technicznych,
- wymagań ustalonych przez producenta tych instalacji lub urządzeń w zakresie usuwania zanieczyszczeń i nieprawidłowości eksploatacyjnych, które mogłyby przyczynić się do powstania pożaru lub wybuchu; względnie rozprzestrzeniania się ognia.

Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej na podstawie ustaleń z czynności kontrolno-rozpoznawczych może w przypadku naruszenia przepisów przeciwpożarowych nakazać w drodze decyzji administracyjnej usunięcie nieprawidłowości, jednocześnie określając termin ich wykonania. Jeżeli w wyznaczonym terminie zalecenia nie zostały wykonane, w celu przymuszenia do wykonania stosuje się postępowanie administracyjne.

Za spowodowanie pożaru przewidziane są sankcje karne zawarte w ustawie Kodeks Karny z dnia 6 czerwca 1997 r.

Ściganie przestępstw może być prowadzone z urzędu lub w wyniku złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa do prokuratury. Przestępstwami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej są czyny zawarte w rozdziale XX pt.

„Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu” Kodeksu Karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.):

- 1) art. 163 § 1 kk. „Kto spowoduje zdarzenie, które zagraża życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach, mające postać:
 - pożaru (...), podlega karze pozbawienia wolności do lat 10”.
- 2) art. 163 § 3 kk. „Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1:
 - jest śmierć człowieka lub uszczerbek na zdrowiu wielu osób, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

4. Kontrola stanu ochrony przeciwpożarowej

Sprawna organizacja systemu ochrony przeciwpożarowej wymaga wypracowanych zasad, form i trybu kontroli funkcjonowania tego systemu. Kontrola stanu ochrony przeciwpożarowej należy do podstawowych obowiązków osoby prowadzącej sprawę ochrony przeciwpożarowej. Dlatego też, aby kontrole takie były skuteczne należy stosować następujące zasady:

- kontrole powinny być przeprowadzane według opracowanych planów kontroli zatwierdzonych przez kierownika obiektu (prezesa),
- kontrole powinny być prowadzone w obecności lub za wiedzą osoby zarządzającej danym obiektem, grupą pomieszczeń lub pomieszczeniem,

- przed przystąpieniem do przeprowadzenia kontroli kontrolujący powinien przedstawić cel i zakres danej kontroli.

Podczas przeprowadzenia kontroli osoba przeprowadzająca ją powinna:

- żądać informacji i wyjaśnień w zakresie objętym kontrolą od osób zarządzających obiektem lub pomieszczeniami i mieć prawo wglądu do dokumentacji,
- sporządzić protokół z przeprowadzonej kontroli i uzyskać podpis osoby zarządzającej,
- wstrzymać działania lub prace stwarzające szczególne zagrożenie dla życia, zdrowia lub mienia.

Częstotliwość kontroli uzależniona jest od zagrożenia pożarowego obiektu. Z reguły kontrole kompleksowe powinny być przeprowadzane dwa razy w roku. Oprócz tego powinny być przeprowadzane kontrole doraźne np. w dni wolne od pracy, po godzinach pracy, w zależności od potrzeb i charakteru danego obiektu. Kontrolą powinny być objęte następujące zagadnienia:

- stan zabezpieczenia przeciwpożarowego obiektów oraz pomieszczeń,
- znajomość przez pracowników zasad bezpieczeństwa pożarowego, w tym instrukcji postępowania na wypadek powstania pożaru i użycia podręcznego sprzętu gaśniczego,
- stan techniczny sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych,
- działalność na rzecz bezpieczeństwa pożarowego pracowników nadzoru i osób sprawujących funkcje kierownicze,
- przebieg realizacji zadań i planów dotyczących poprawy stanu bezpieczeństwa pożarowego.

W zakresie szczegółowym tematyka kontroli powinna uwzględniać m. in.:

- stopień realizacji wniosków z poprzednich kontroli,
- stan instalacji elektrycznych, ogrzewczych, gazowych, odgromowych, wentylacyjnych itp.
- drożność wewnętrznych dróg pożarowych, komunikacyjnych i ewakuacyjnych,
- prawidłowość składowania i magazynowania materiałów palnych,
- lokalizację obiektów, parkingów itp. urządzeń na terenie obiektu w stosunku do sąsiedniej zabudowy,
- możliwość dojazdu jednostek straży pożarnej,
- stan wyposażenia pomieszczeń i wykończenia pod względem stosowanych materiałów,
- przeciwpożarowe zaopatrzenie wodne (stan hydrantów wewnętrznych, wyposażenie, oznakowanie, dostęp do nich).

Prawidłowo przeprowadzona kontrola oraz wyegzekwowanie jej wyników w zasadniczy sposób ogranicza możliwość powstania pożaru. W wielu przypadkach takie kontrole powinny być przeprowadzane wspólnie z inspektorem do spraw BHP lub tematyka kontroli powinna uwzględniać tematykę BHP oraz ochrony przeciwpożarowej.

ROZDZIAŁ VIII- WSKAZANIA OSÓB OPRACOWUJĄCYCH INSTRUKCJE

Uwzględnić uwagi dotyczące klasy odporności ogniowej elementów konstrukcyjnych budynku. IBP opracowana na podstawie udostępnionych dokumentów. Opracowujący nie ponosi odpowiedzialności za sprzeczne informacje lub nie przekazanie kompletnej dokumentacji.

Wykaz przepisów przeciwpożarowych i innych, na których oparto powyższe opracowanie

- 1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Ochronie Przeciwpowarowej (Dz.U. 2021 poz. 869.).**
- 2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane (Dz.U. 2020 poz. 1333.).**
- 3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. 2019 poz. 1065.).**
- 4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7.06.2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. 2022 poz. 1620).**
- 5. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg powarowych (Dz. U. 2009, Nr 124, poz. 1030).**
- 6. PN-92/N-01256/01 znaki bezpieczeństwa – ochrona przeciwpożarowa.**
- 7. PN-92/N-01256/02 znaki bezpieczeństwa – ewakuacja.**
- 8. PN-EN ISO 7010.**
- 9. - ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI I PRACY z dnia 27 lipca 2004r, w sprawie szczegółowych zasad szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy. (Dz. U. z 2004 r. Nr 180, poz. 1860).**
- 10. Norma PN-EN 671-1/3 Stałe urządzenia gaśnicze – hydranty wewnętrzne.**
- 11. Norma PN-IEC 61024-1 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych.**
- 12. Przeciwpowarowy wyłącznik prądu (Dz.U. 2022 poz. 1225)**

Załącznik nr 1- ZEZWOLENIE nr/..... na wykonanie prac szczególnie niebezpiecznych

1. Miejsce wykonywania pracy
2. Rodzaj pracy
3. Czas pracy od do
4. Rodzaj zagrożenia
5. Sposoby zabezpieczenia.....
6. Środki zabezpieczenia:
A) przeciwpożarowe.....
B) BHP.....
C) rodzaje sygnałów alarmowych.....
D) inne.....
7. Sposób i kolejność wykonania prac:
.....
8. Imienny podział czynności :
.....
9. Osoby odpowiedzialne za poszczególne etapy:
A) przygotowanie miejsca pracy, środków zabezpieczających i zabezpieczenia toku prac
Imię Nazwisko Podpis.....
B) wyłączenie spod napięcia urządzeń i instalacji
Imię Nazwisko Podpis.....
C) dokonanie analiz stężeń par cieczy, gazów , pyłów lub innych czynników mogących wpływać na bezpieczeństwo
Imię Nazwisko Podpis.....
D) stosowanie środków zabezpieczających, organizację pracy i instruktaż
Imię Nazwisko Podpis.....
10. Zezwalam na rozpoczęcie robót
Imię Nazwisko Podpis.....
11. Prace zakończono dniao godz.
Imię Nazwisko Podpis.....
12. Stanowisko pracy i jego otoczenie sprawdzono i nie stwierdzono zaniedbań mogących zainicjować powstanie zagrożenia
Imię Nazwisko Podpis.....
13. Stwierdzam wykonanie prac:
Imię Nazwisko Podpis.....

Załącznik nr 2- Program szkolenia z zakresu ochrony przeciwpożarowej

1. Zasady ogólne, przepisy przeciwpożarowe

1.1. Podstawowe aspekty prawne (ogólnie)

1.2. Opracowania wewnętrzne – instrukcja bezpieczeństwa pożarowego

1.3. Zasady odpowiedzialności za stan bezpieczeństwa pożarowego

1.4. Obowiązki użytkowników obiektu na wypadek powstania pożaru

1.5. Charakterystyka występujących zagrożeń (w tym własności materiałów palnych

1.6. Zapobieganie pożarom

- Przyczyny powstawania pożarów
- możliwości rozprzestrzeniania dymu i ognia z uwzględnieniem zastosowanych w obiekcie zabezpieczeń
- czynności zabronione

2. Warunki ochrony przeciwpożarowej

1. Drogi ewakuacyjne

2. urządzenia przeciwpożarowe mające wpływ na sytuację pożarową lub warunki ewakuacji – zasady i sposoby użycia (uruchomienia) hydrantów wewnętrznych oraz innych urządzeń, rozmieszczenie hydrantów wewnętrznych oraz elementów sterujących urządzeniami przeciwpożarowymi

- instalacje gaśnicze
- dźwiękowy system ostrzegawczy
- system sygnalizacji pożarowej
- hydranty wewnętrzne
- oświetlenie ewakuacyjne

3. Gaśnice

- grupy pożarów
- rodzaj gaśnic według zastosowanego środka gaśniczego i sposobu jego zmagazynowania
- rodzaj gaśnic zastosowanych w obiekcie
- zasady użycia gaśnic

4. oznakowanie ewakuacyjne i bezpieczeństwa

5. przeciwpożarowy wyłącznik prądu

3. Sposoby postępowania na wypadek pożaru

3.1. Zasady alarmowania

- numery alarmowe i miejskie służb ratowniczych
- zasady powiadamiania służb ratowniczych o zagrożeniu, w tym zgłoszenie pożaru do PSP

3.2. zasady prowadzenia ewakuacji

- zachowanie w pomieszczeniach zadymionych
- ewakuacja ludzi i mienia
- miejsca zbiórek po ewakuacji

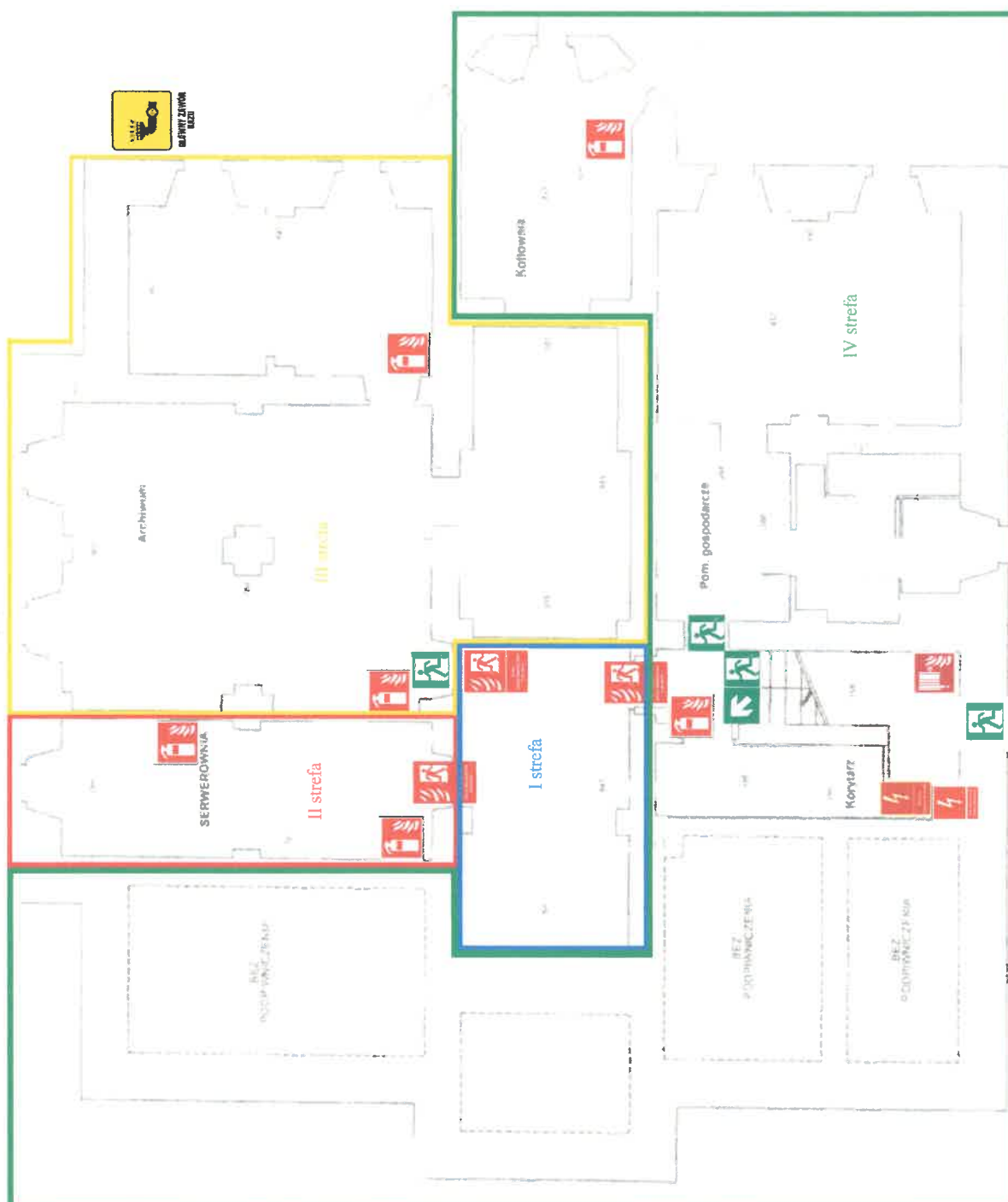
3.3. Zasady gaszenia pożarów

- przy użyciu gaśnic i hydrantów wewnętrznych
- zasady gaszenia odzieży na człowieku

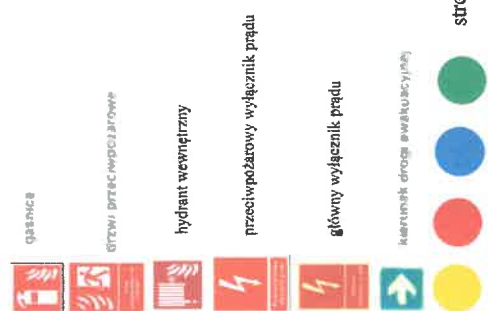
Czas trwania: 120 minut.

Załącznik nr 3- PLAN SYTUACYJNY

PIWNICA

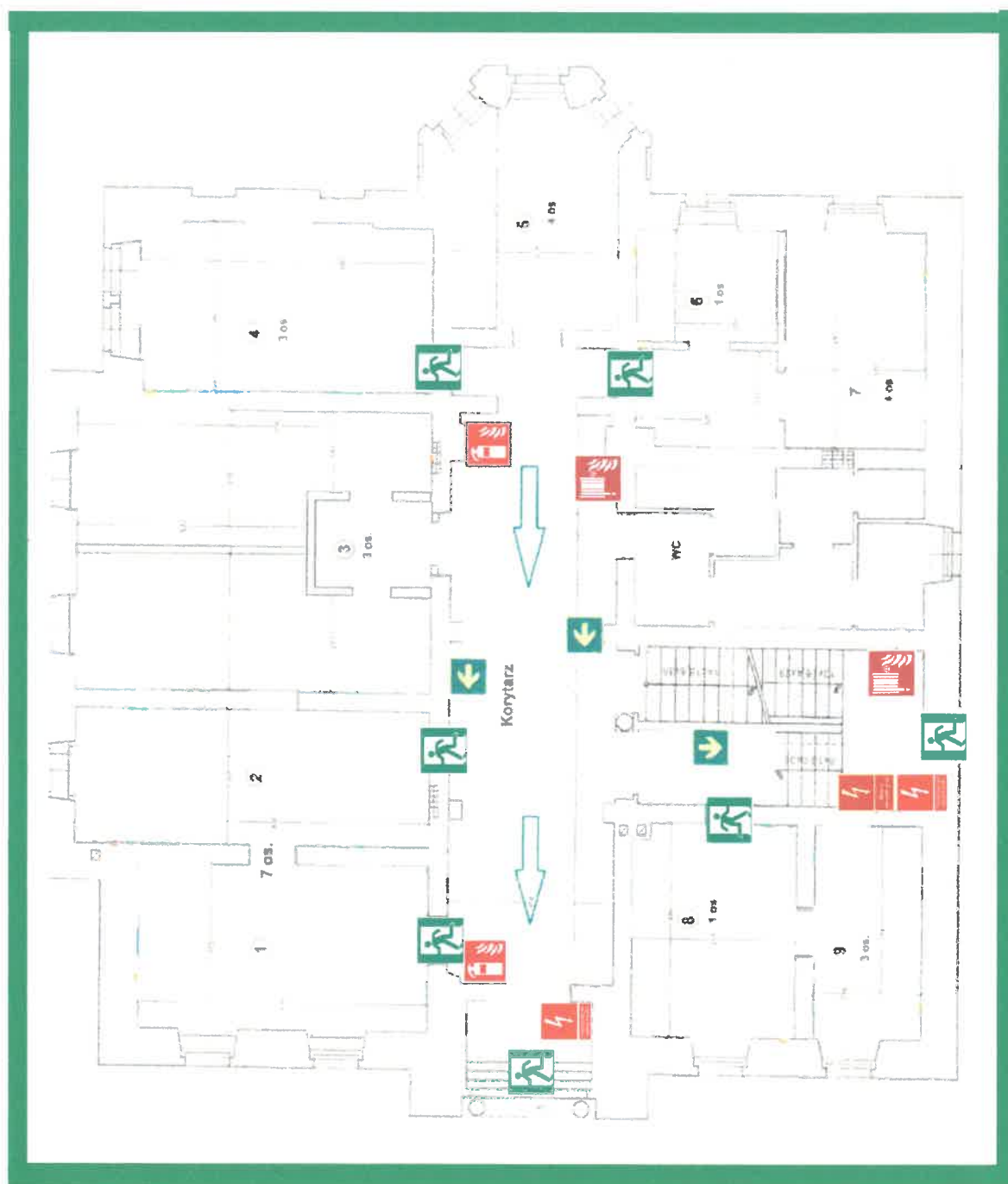

Legenda:

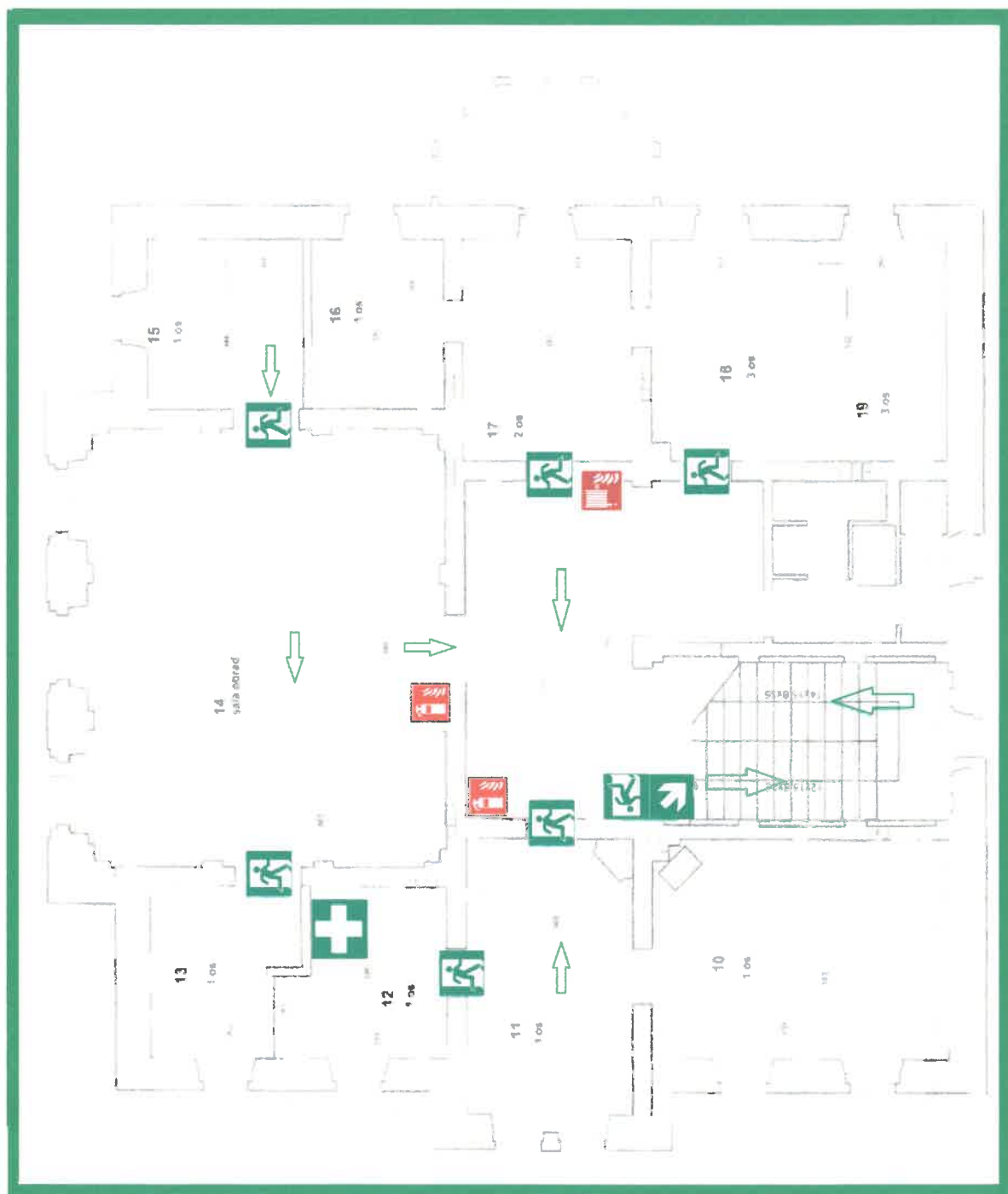

Parter

Legenda:

Pierwsze piętro

Legenda:

Oświadczenie o zapoznaniu z instrukcją

Załącznik nr 4

OŚWIADCZENIE

Imię i nazwisko pracownika

Stanowisko

Oświadczam, że zostałem/am zapoznany/a z „Instrukcją Bezpieczeństwa
Pożarowego” - dla

Treść powyższej instrukcji przyjąłem/am do wiadomości i stałego przestrzegania.

Data i podpis pracownika

Załącznik nr 4

OŚWIADCZENIE

Imię i nazwisko pracownika

Stanowisko

Oświadczam, że zostałem/am zapoznany/a z „Instrukcją Bezpieczeństwa
Pożarowego” - dla

Treść powyższej instrukcji przyjąłem/am do wiadomości i stałego przestrzegania.

Data i podpis pracownika

Wykaz osób zapoznanych z Instrukcją Bezpieczeństwa Pożarowego

Lp.	Imię i Nazwisko	Stanowisko	Data	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				
21.				

22.				
23.				
24.				
25.				
26.				
27.				
28.				
29.				
30.				
31.				
32.				
33.				
34.				
35.				
36.				
37.				
38.				
39.				
40.				

Karta aktualizacji- Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego

Lp.	Zakres aktualizacji instrukcji	Data aktualizacji	Imię i nazwisko osoby dokonującej aktualizacji
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			

